

1997

3 millioner i underskudd

Driftsunderskuddet i SSB ble dobbelt så stort som budsjettert i 1997, se vedlegget

Mange nye statistikker

Harmonisert konsumprisindeks, arealstatistikk og økonomi- og miljøregnskap er eksempler på mange nye statistikker som SSB publiserte i fjor

Webtjenesten vokser

Publiseringen i SSB endrer seg kraftig. Nå har webtjenesten over en halv million oppslag hver måned, side 11

Redaksjon: Svein Longva (ansv. red.), Atle Jansson, Aina Ländsverk.

Redigering/grafikk: Kirsten Aanerud, Elisabeth Godnes, Iris Stenseng, Audhild Øverby.

Korrektur: Else Efstad, Hege Smedstad.

Design: Enzo Finger Design. **Trykk:** Lobo Grafisk as.

Administrerende direktør	3
Virksomheten	4-5
Statistikkoversikter	6-9
Virksomheten	10-13
Økonomi	14-17
Næringsliv	18-21
Forskning	22-24
Befolkningen	25-30
Organisasjonskart	31
SSBs budsjett og regnskap	vedlegg

Publisering

Statistisk sentralbyrå utgir statistikk og analyser i en rekke ulike serier og periodiske publikasjoner. I **Norges offisielle statistikk** inngår Statistisk årbok, Historisk statistikk og Regionalstatistikk. **Samfunnsspeilet** og **Økonomiske analyser** bringer utdypende kommentarer og analyser. **Statistiske analyser** bringer mer «populære» analyser. **Sosiale og økonomiske studier** er en serie for forskningsformidling. **Rapporter** i tilknytning til aktuelle prosjekter og oppdrag. Aktuell statistikk presenteres og i temapublikasjoner: **Bank- og kredittstatistikk**, **Månedstatistikk over utenrikshandelen**, **Bygginfo**, **Aktuelle befolkningstall**, **Barn og unge**, **Aktuell statistikk** og **Aktuell utdanningsstatistikk**. Det utgis hvert år en CD-ROM med nordisk statistikk. I tillegg har vi SSBs webtjeneste på Internett som oppdateres daglig. Den er gratis og adressen er <http://www.ssb.no>

Bestilling av publikasjoner

Statistisk sentralbyrå, Salg- og abonnementservice,
Postboks 1260, 2201 Kongsvinger
Telefon: 62 88 55 00. Telefaks: 62 88 55 95.
E-post: salg-abonnement@ssb.no.

Enkeltpublikasjoner kan også kjøpes hos:
Akademika - avdeling for offentlige publikasjoner,
Møllergt. 17, Postboks 8134 Dep, 0033 Oslo.
Telefon: 22 11 67 70. Telefaks: 22 42 05 51.

Alle publikasjoner finnes i vårt bibliotek.
Telefon: 22 86 46 42/43. Telefaks: 22 86 45 04.

Årsmelding 1997

Statistisk sentralbyrå (SSB) ble opprettet i 1876 og har siden vært Norges sentrale institusjon for utarbeiding av offisiell statistikk. Gjennom innsamling, bearbeiding og formidling av statistikk og utarbeiding av analyser, bidrar SSB til at samfunnsdebatt og samfunnsstyring er basert på et best mulig faktagrunnlag.

SSBs virksomhet er i hovedtrekk nedfelt i «Lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå» av 16. juni 1989. Faglig sett er SSB en uavhengig institusjon, underlagt overordnede retningslinjer og finansielle rammer som regjering og Storting setter for virksomheten.

SSBs årsmelding for 1997 presenterer hovedtrekkene i virksomheten og viktige satsingsområder, i tillegg til generell presentasjon av institusjonen. SSB utarbeider også årlige virksomhetsplaner. *Virksomhet og planer 1997-1998* gir både en kortfattet samlet oversikt over virksomheten og planene for 1998.

I løpet av de siste 40-50 årene har SSB også blitt en ledende institusjon for samfunnsforskning og analyse. Forskningsavdelingens årsmelding for 1997 - *Annual Report* - gir mer informasjon om sentrale deler av forskningsvirksomheten.

Oslo/Kongsvinger, mars 1998

Åge Danielsen
Styreleder

Svein Longva
Adm. direktør

Direktørens beretning

På tross av betydelige budsjettproblemer ble 1997 et godt år for utviklingen av offisiell statistikk og for Statistisk sentralbyrå (SSB). Det skyldes ikke minst en aktiv og arbeidsom stab. Skuffelsene ligger først og fremst i at vi ikke har ressurser til å bygge ut statistikksystemet og forbedre kvaliteten i den grad og så raskt som vi gjerne ville.

Arbeidet i 1997 var i tråd med hovedprioriteringen i Strategiplan 1997-: Målbevisst utnytting av administrative registre som grunnlag for statistikkutbyggingen, styrking av nasjonalregnskapet som grunnlag for økonomisk politikk og økonomisk analyse, økt vektlegging av statistikk for tjenesteytende virksomhet både privat og offentlig, utvikling av et mer målrettet og oppdatert system for sosial rapportering gjennom et nytt system for leveårsrapportering, og økt satsing på analyser basert på tilgjengelig statistikk. På alle disse områdene ble det gjort vesentlige framskritt i 1997 med synlige resultater i form av nye statistikker, utvidelser av eksisterende statistikker og en serie med analyser av sentrale samfunnsspørsmål.

Anstrengt budsjettsituasjon for statsoppdraget

SSB har i flere år hatt et høyere aktivitetsnivå og dermed et høyere utgiftsnivå enn det størrelsen på statsoppdraget har tilsagt. Dette har vært mulig ved betydelige overføringer fra tidligere år. Ved inngangen til 1997 ble det budsjettet med en aktivitet som ville gitt et driftsunderskudd på om lag 2,6 millioner kroner for 1997. Regnskapet viser at driftsunderskuddet ble om lag 4,1 millioner kroner og at overføringen til 1998 (gjenværende reserver) bare var om lag 0,9 millioner kroner. Gjennom de senere år har det blitt gjennomført en rekke rasjonaliseringstiltak med sikte på kutt i driftsutgiftene. Disse er nå kommet ned på et svært lavt nivå, og må økes i årene framover, blant annet til kontorlokaler og programvarelisenser. I budsjettet for 1998 er det derfor gjennomført direkte kutt i aktivitetsnivået for å bringe budsjettet i balanse. Det vil utvilsomt redusere utbyggings- og forbedringstakten i offisiell statistikk i 1998.

DIREKTØRENE: F.v. fagdirektør Johan-Kristian Tønder, fagdirektør Hans Viggo Sæbø, administrasjonsdirektør Hanne Finstad (sluttet ved årsskiftet 1997/98), fagdirektør Nils Håvard Lund, administrerende direktør Svein Longva, forskningsdirektør Øystein Olsen og fagdirektør Olav Ljones. (Foto: Robert Eik.)

Markedsoppdraget - bedre inndeckning av driftsutgiftene

Med den trange budsjettsituasjonen for statsoppdraget økte betydningen og avhengigheten av markedsoppdraget. En klar økning i prisene i retning av full kostnadsdekning og nøyere oppfølging av de enkelte oppdrag snudde allerede i 1996 tidligere års underskudd til overskudd. Også i 1997 var resultatutviklingen på markedsoppdraget tilfredsstillende. Noe svikt i forskningsoppdrag har blitt kompensert med økte inntekter på statistikkensiden.

Personalpolitikk - overtallige

Også i 1997 ble det arbeidet mye med problemer knyttet til overtallighet. Utgangspunktet har vært at omstilling skal skje uten oppsigelser og pendling mellom Oslo og Kongsvinger. Omstillingsprosjektet medvirket til fristilling av ti årsverk og til at flere medarbeidere - noen på heltid, men flest på deltid - deltok i ulike kompetanseutviklingsprosjekter og hospiterings- og rotasjonsordninger. Det ble lagt mye arbeid i å planlegge innplassering av de 32 årsverkene som ble fristilt etter av-

slutning av det midlertidige registreringsprosjektet for Statens pensjonskasse i november 1997. Så langt er det riktig å si at omstillingstiltakene har virket etter hensikten. Godt hjulpet av ekstra budsjettmidler for 1998 har vi fått plassert alle, enten i ledige stillinger eller i særskilte omstillingstiltak. Positiv medvirkning fra de ansatte har vært en viktig forutsetning for de mål som er nådd.

Formidling og publisering

Formidling av statistikk og analyseresultater er av avgjørende betydning for brukerne, og SSB er opptatt av å bruke formidlingskanalene som gjør resultatene enkelt og billig tilgjengelig for så mange brukere som mulig. Overgangen til elektronisk formidling skjøt ytterligere fart i 1997. Webtjenesten blir stadig mer benyttet og nye rekorder for «antall oppslag» settes nesten hver måned. Dessuten ble det fra 1. januar 1997 innført en ordning med *Statistikk-kalender*, som gir oversikt over frigivelsestidspunkt for de ulike statistikker, og som er viktig informasjon for brukerne.

Svein Longva

Styring og styre

Statistisk sentralbyrå (SSB) er administrativt underlagt Finansdepartementet og ledes av et styre og av administrerende direktør. Styret oppnevnes av Finansdepartementet. Administrerende direktør Åge Danielsen har vært styreleder siden 1994. Administrerende direktør Svein Longva tiltrådte i januar 1991.

Styret skal behandle og fastsette SSBs strategiplan, budsjettforslag, årlig virksomhetsplan og årsmelding, etter forslag fra administrerende direktør. Styret skal legge disse sakene fram for Finansdepartementet. Videre skal styret føre tilsyn med utviklingen av norsk statistikk og med virksomheten i SSB. Administrerende direktør skal legge fram for styret alle saker av større betydning for norsk statistikk og for SSBs virksomhet.

Styret hadde følgende sammensetning ved utgangen av 1997:
 Administrerende direktør Åge Danielsen, leder
 Økonomisjef Thor-Eirik Gulbrandsen, nestleder

STYRET: F.v. styreleder Åge Danielsen, Hege Torp, Kjell Erik Kordal, Rune Sorensen, Ingrid I. Willoch, Svein Longva og Eva Hildrum. Thor-Eirik Gulbrandsen var ikke til stede da bildet ble tatt. (Foto: Bjørn Halfdansen.)

Politiker Ingrid I. Willoch
 Forskningsleder Hege Torp
 Ekspedisjonssjef Sigurd Tveitereid
 Professor Rune Sørensen
 Førstekonsulent Gretha Røyne

Ekspedisjonssjef Sigurd Tveitereid
 gikk ut av styret ved årsskiftet. Nytt

medlem er ekspedisjonssjef Eva Hildrum.

Førstekonsulent Gretha Røyne gikk ut av styret ved årsskiftet og ble erstattet av førstekonsulent Kjell Erik Kordal.

Strategiplan 1997-

Med noen års mellomrom utarbeider Statistisk sentralbyrå (SSB) en langtidsplan eller strategiplan. Strategiplan 1997- trekker opp de lange linjene og viser hovedprioriteringene for virksomheten i de nærmeste fire til fem årene.

Det er ikke bare prioriterte statistikk-områder og forskningsområder sammen med mål for kvaliteten ved arbeidet som er omtalt i planen, også forholdet til oppgavegiverne og brukerne blir viet stor oppmerksomhet. Formidlingen må være i forandring for å tilpasse seg brukernes behov, og det legges stor vekt på å ha et nært og tillitsfullt samarbeid med oppgavegivere og registreiere.

Strategiplanen legger viktige premiser for arbeidet med de årlige virksomhetsplanene, der målene blir konkretisert og hvor ressursituasjonen

spiller en betydelig rolle for ambisjonsnivået.

SSB legger til grunn at den økonomiske statistikken skal bidra til å gi best mulig informasjon om struktur og utvikling i norsk økonomi, særlig som grunnlag for nasjonalregnskapet. Demografisk og levekårsrettet statistikk som er av grunnleggende betydning for samfunnsforståelsen og for utformingen av politikk knyttet til sosiale og økonomiske forhold, skal prioriteres høyt. Statistiksatsingen i de nærmeste årene skal dessuten avspeile at offentlig og privat tjenesteytende

virksomhet utgjør en stadig større del av norsk økonomi. Økt behov for styringsinformasjon i offentlig forvaltning og innsikt i offentlig sektors resursanvendelse og resultater, fører til at statistikken på dette området må prioriteres høyt. Også miljø- og resursstatistikken vil bli prioritert i samsvar med den økte betydningen dette området har fått både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg skal SSBs egen forskningsvirksomhet blant annet bidra til å heve standarden på statistikk- og analysevirksomheten.

Statistisk bistand til det sørlige Afrika

Statistisk sentralbyrås (SSB) internasjonale statistiske rådgivning var i 1997 konsentrert om planlegging av prosjekter i Angola, Mosambik, Sør-Afrika og Kina. I tillegg fortsatte samarbeidet med det palestinske statistiske byrået og med helsestatistikk i Botswana.

SSB fortsatte i 1997 med opptrapping av det faglige samarbeidet med søsterorganisasjoner, og utarbeidet planer for ytterligere opptrapping av samarbeidet i 1998.

SSB planlegger bred innsats i Angola. SSB skal gi faglig støtte til å bygge opp kapasiteten til Instituto Nacional de Estatística innenfor økonomisk statistikk, sosialstatistikk og grunnleggende statistisk infrastruktur som statistisk metode og geografisk basert informasjon (GIS). SSB starter opp med faglig støtte til hvordan levekårsanalyse kan brukes i policy-sammenheng.

Oppdraget med levekårsanalyse i Angola er finansiert av FNs utviklingsorganisasjon UNDP. Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD) har sagt seg interessert i å finansiere hovedprosjektet. Det kan bli aktuelt å trekke med det svenske statistiske sentralbyrået SCB, men SSB står for ledelsen og hovedinnsatsen i prosjektet.

Svensk-norsk innsats

I Mosambik blir det en felles svensk-norsk innsats over en femårsperiode. SCB har det overordnede ansvaret for den faglige innsatsen. Dette prosjektet er finansiert av Verdensbanken med et betydelig bidrag fra det svenske Sida. Også i Sør-Afrika vil både SCB og SSB delta i det faglige samarbeidet, men her organiseres arbeidet i to selvstendige prosjekter. SSBs innsats er fokusert på Sør-Afrikas første tidsnyttingsundersøkelse og videre analyse av tidsnyttingsundersøkelsen samt andre husholds-surveys i et kjønnsrolle-, kvinne- og levekårsperspektiv. På grunn av byråkratiske forsinkelser vil ikke arbeidet komme i gang for

(Foto: Gustav Haraldsen.)

alvor før over påsken 1998. Arbeidet i Sør-Afrika finansieres av NORAD. SSBs faglige støtte til helsestatistikk i Botswana fortsatte i 1997.

Kina og Palestina

SSB fortsatte i 1997 samarbeidet med SSB Kina. Nå er SSB i gang med et institusjonelt samarbeidsprosjekt om miljøstatistikk i Kina. Det er lagt opp til et flerårig samarbeid hvor statistikkproduserende seksjoner drar lasset de første årene, før forskningsseksjonene kommer inn for å utarbeide modeller. Prosjektet er støttet finansielt av NORAD. Ellers fortsatte SSB samarbeidet med Palestinian Central Bureau of Statistics. Fra april 1997 har

SSB blant annet hatt en Team Leader bosatt i Jerusalem/Ramallah. Den faglige bistanden til Øst-Europa under EUROSTATs paraply fortsatte også i 1997, men har vært preget av finansielle innstramminger. Det ser imidlertid ut til at de finansielle rammer for dette arbeidet blir bedre i 1998.

Merinformasjon:

Bjørn Wold, tlf. 22 86 46 60, e-post: bjorn.kjetil.wold@ssb.no.

Nye statistikker i 1997

Ny harmonisert konsumprisindeks, som er et resultat av samarbeid i EU og EØS med formål å utvikle et eget mål ved sammenligninger av prisutviklingen mellom land, ble publisert for første gang i mars 1997. Indeksen som omfatter alle EØS-landene (EU-landene, Island og Norge), publiseres hver måned.

Dessuten fikk to månedsstatistikker forbedret aktualitet ved at det fra 1997 ble gitt foreløpige tall for første gang. Det gjelder detaljhandelsindeksen og prisindeks for brukte boliger.

Det ble publisert tre nye kvartalsstatistikker i 1997; omsetningsstatistikk for eiendomsdrift, forretningsmessig tj-

nesteyting og utleie, volumindeks for engroshandel og sysselsettingstall i nasjonalregnskapet.

Publiseringen fra arbeidskraftundersøkelsene ble utvidet med tall for opplæring, overtid og arbeidstidsordninger.

Det kom flere nye årsstatistikker for næringsvirksomhet. Det ble for første gang utarbeidet omfattende strukturstatistikk for varehandel og for samferdselsnæringene, og produsert en ny og utvidet strukturstatistikk for bygge- og anleggsnæringene. Alle disse statistikkene tilfredsstiller EUs strukturforordning.

Arealstatistikk for byer og tettsteder ble gitt ut for første gang i 1997, og vil bli publisert fortløpende etter hvert som nye resultater er tilgjengelig.

NOREEA-regnskapene for økonomi og miljø ble utarbeidet for første gang. Dette er statistikk der data for miljø og naturressurser integreres og dermed gir mulighet for å analysere den økonomiske utviklingen og miljøkonsekvensene av den.

Nasjonalregnskapet kom med nye tall for realkapital og kapitalslit.

Oppgavebyrde

Statistisk sentralbyrå beregner selv oppgavebyrden knyttet til skjema- eller intervjubasert datarapportering. Anslaget er usikkert. Det er dels basert på vurderinger som er hentet inn fra oppgavegiverne, dels på registrert tid ved intervjuing, og dels er det skjønsmessige vurderinger som ligger til grunn. I alt er det beregnet at oppgavebyrden for undersøkelser med oppgaveplikt er 156,7 årsverk og for frivillige undersøkelser 61,3 årsverk. De aller fleste undersøkelser som er rettet mot næringslivet er med oppgaveplikt, men undersøkelser som retter seg mot privatpersoner er

frivillig. Det viktigste unntaket er arbeidskraftundersøkelsene som retter seg mot personer, men som likevel har oppgaveplikt.

I debatten om størrelsen av oppgavebyrden er det fokusert på belastningen næringslivet har med å fylle ut skjema blant annet for statistiske formål. Det er et mål i statistikkproduksjonen å belaste oppgavegiverne minst mulig. Derfor benyttes administrative data der det er mulig. Men for utarbeidelsen av en rekke statistikker er det fremdeles nødvendig å hente data direkte hos oppgavegiverne. Oppgave-

byrden for det private næringslivet tilsvarte om lag 114,5 årsverk i 1997. Dette er rundt ti årsverk mindre enn beregnet for 1996.

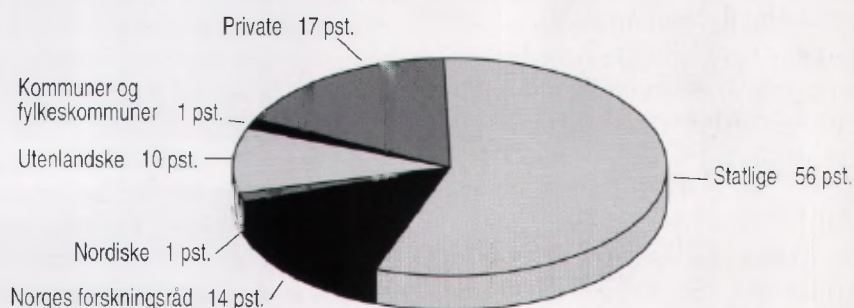
Det er størst oppgavebelastning knyttet til datainnsamling innen lønnsstatistikk, industristatistikk, bedriftsregistrering og ulike økonomiske indikatorer.

Oppgavebelastningen for undersøkelser rettet mot personer utgjorde om lag 63,5 årsverk i 1997.

Eksterne oppdrag

Statistisk sentralbyrås inntekter fra eksterne oppdragsgivere var om lag 68 millioner kroner i 1997. Den største brukergruppen er departementer og direktorater. Inntektene fra oppdrag fra statlige etater tilsvarte rundt 38 millioner kroner eller 56 prosent av oppdragsinntektene. Inntekten fra oppdragsgivere i næringslivet eller private organisasjoner utgjorde 17 prosent og fra Norges forskningsråd 14 prosent. I alt 11 prosent av inntektene kom fra utenlandske oppdragsgivere.

Inntekter fra eksterne oppdragsgivere. Prosent

Aktualitet

Det utarbeides to statistikker som publiseres hver uke; Eksport av laks og Vannmagasinenes fyllingsgrad. Dessuten publiseres det hver annen måned omsetningsstatistikk for a) bygge- og anleggsvirksomhet og varehandel, b) olje- og gassutvinning, bergverksdrift og kraftforsyning og c) varehandel, reparasjon av kjøretøyer og husholdningsapparater.

Ellers er statistikken nedenfor delt etter publiseringshyppighet; månedsstatistikk, kvartalsstatistikk og statistikk som publiseres halvårlig, årlig eller med annen periodisitet.

Aktualiteten for måneds- og kvartalsstatistikken er gjennomgående svært god. Nedenfor er det gitt oversikt over aktualiteten for de fleste måneds- og

kvartalsstatistikk. Aktualiteten måles ved antall uker fra utløpet av registreringsperioden til statistikken publiseres. Det er oppgitt både hvilket mål som ble satt for aktualiteten og faktisk aktualitet. Publiseringsstidspunktet er regnet for første gangs publisering av foreløpige tall.

Aktualiteten for statistikken som publiseres halvårlig, årlig eller med mer periodisk hyppighet er generelt noe dårligere enn for korttidsstatistikken. Nedenfor er det gitt eksempler på hvor lang tid det går fra utløpet av registreringsperioden til statistikken foreligger, enten som foreløpig eller endelig statistikk. Det ble utarbeidet og publisert rundt 200 årsstatistikker i 1997.

Månedsstatistikk

Publiseringsstid i uker
Mål Faktisk

	Mål	Faktisk
Byggearealstatistikk	4	4
Byggekostnadsstatistikk, boliger	1	1
Detaljomssetningsindeks ¹	3	3
Hotellstatistikk	4	4
Konsumprisindeksen	3	3
Månedlig elektrisitetsstatistikk ¹	5	5
Produksjonsindeks for industrien	5	5
Produsentprisindeksen	4	4
Salg av petroleumprodukter	3	3
Skatteregnskapsstatistikk	4	4
Utenrikshandelen med varer ¹	2	2
Utenriksregnskap ¹	9	9
Veitrafikkulykker med personskade	3	3

¹ Tid for første publisering av statistikker med foreløpige tall.

Årsstatistikk¹

Publiseringsstid i uker
Mål Faktisk

	Mål	Faktisk
Barnehager og tilbud til 6-åringer i skolen, 1996. Endelige tall	30	30
Barnevern, 1996	40	34
Barnevernsinstitusjoner, 1996	37	37
Bygge- og anleggsstatistikk, 1995	61	87
Elvefiske etter laks og sjøaure, 1996	17	19
Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, 1995	69	69
Inntekts- og formuesstatistikk for personlig næringsdrivende, 1995	69	69
Kommuneregnskapsstatistikk, 1996. Kommuner	46	48
Kulturstatistikk, 1996	27	27
Lønnsstatistikk. Ansatte i bankvirksomhet, 1996	21	21
Lønnsstatistikk. Ansatte i forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift og interesseorganisasjoner, 1996	21	33
Lønnsstatistikk. Ansatte i forsikringsvirksomhet, 1996	32	38
Lønnsstatistikk. Lønnssummer fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret, 1995	52	53
Lønnsstatistikk. Lønnssummer fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret, 1996.		
Foreløpige tall	16	22
Pasientstatistikk, 1996	93	116
Pleie- og omsorgsstatistikk, 1996. Endelige tall	41	44
Selvangivelsesstatistikk, 1995	64	64
Selvangivelsesstatistikk, 1996. Foreløpige tall	50	50
Skattestatistikk, 1995. Oversikt over skatteligningen	58	58
Skattestatistikk, 1996. Foreløpige tall	44	46
Skogavvirking, 1995/96	47	67
Skoggrøfting, 1995 og 1996	23	23
Småvilt- og rådyrjakt, 1995/96	16	15
Sosialhjelp, 1996	40	35
Sosialhjelp, 1996. Foreløpige tall	23	23
Svangerskapsavbrudd, 1996. Foreløpige tall	18	49
Tilbud til 6-åringer i skolen, 1996. Foreløpige tall	18	18
Utdanningsstatistikk, 1996. Eksamener ved universiteter og vitenskapelige høyskoler	52	60
Utdanningsstatistikk, 1996. Elever under lov om videregående opplæring	52	61
Utdanningsstatistikk, 1996. Generelt	52	60
Veitrafikkulykker med personskade, 1996	60	79
Veitrafikkulykker med vogntog innblandet, 1996	40	48

¹ Dette er eksempler på årsstatistikker.

Kvartalsstatistikk

Publiseringsstid i uker
Mål Faktisk

	Mål	Faktisk
Arbeidskraftundersøkelsen	5	5
Befolkningsstatistikk. Folketallet og endringer i siste kvartal ¹	8	8
Byggekostnadsindeks, anlegg	6	4
Eiendomsomsetning	30	26
Finansinstitusjoner ¹	12	13
Havnestatistikk	13	13
Hurtigruta Bergen-Kirkenes	7	8
Investeringsstatistikk. Bergverksdrift, industri og kraftforsyning	4	4
Konjunkturbarometeret	4	4
Kvartalsvis nasjonalregnskap ¹	9	9
Lastebilundersøkelsen. Nasjonale transporter	16	14
Lastebilundersøkelsen. Internasjonale transporter	16	14
Omsetningsindeks for eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ¹	12	13
Ordrestatistikk. Industri	5	5
Prisindeks for engros handel	7	7
Prisindeks, bрукtbolig (detaljerte tall fra og med 1997) ¹	-	8
Prisindeks, nye eneboliger	12	12
Åpnede konkurser	7	7

¹ Tid for første publisering av statistikker med foreløpige tall.

Svarprosentene ved direkte datainnnsamling

For statistikker som baseres på data fra spørreundersøkelser er statistikkens pålitelighet avhengig av svarprosentene. Datainnhenting foregår ved personlig intervju enten ved besøk eller på telefon, eller ved at opplysninger hentes inn på skjema som sendes i posten. Svarprosentene på Statistisk sentralbyrås undersøkelser er gjennomgående svært høye. For undersøkelser med oppgaveplikt er svarprosentene nærmere 100.

Nedenfor er det gitt en rekke eksempler på svarprosentene for frivillige skjemabaserte undersøkelser i 1997. De faktiske svarprosentene er sammenlignet med hvilke mål som var satt på forhånd.

Frivillige undersøkelser. Svarprosentene

Statistikk	Mål	Faktisk	Statistikk	Mål	Faktisk
Boforhold	60	60	Mediebruk	75	72
IT i skolen	95	97	Omniбусundersøkelsene		
Førbruksundersøkelsen	60	62	Nr. 1 1997	75	73
Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger	70	67	Nr. 2 1997	75	69
Jaktstatistikk	60	29	Nr. 4 1997	75	70
Kjøpekraftspariteter	88	88	Samordnede levekårsundersøkelser		
Konjunkturbarometer	85	83	Tverrsnittundersøkelsen	73	69
Kreftundersøkelse	50	55	Panelundersøkelsen	80	79
Kulturstatistikk. Museer	80	80	Undersøkelse om personvern	75	78
Leserundersøkelse	67	73	Valgundersøkelser 1997	75	70

Statistikk-kalender

Statistikk-kalenderen ble etablert 1. januar 1997 og er et viktig redskap i arbeidet med å gi brukerne oversikt over statistikkproduksjonen. Kalenderen oppdateres fortløpende og varsler om tidspunkt for når de ulike statistikker vil foreligge og bli frigitt for brukerne. I 1997 ble det frigitt i alt 642 statistikker. Det tilsvarer at det hver hverdag året rundt ble frigitt i gjennomsnitt mer enn to statistikker.

Det har vært et mål at statistikk-kalenderen skal være til å stole på, det

vil si at statistikkene skal bli frigitt på de tidspunktene som er varslet i kalenderen. En gjennomgang av erfaringene med statistikk-kalenderen det første året viser at 91 statistikker av de i alt 642 hadde avvik i forhold til planlagt tidspunkt, altså kom før eller etter planlagt tidspunkt. Dette tilsvarer 14 prosent. I alt 38 statistikker kom tidligere enn planlagt og 53 kom etter planlagt frigivingstidspunkt.

Ressursbruk

Oversikt over ressursbruken i 1997 fordelt på ulike virksomhetstyper viser at mesteparten av ressursene brukes i statistikkproduksjon og forsknings- og analysevirksomhet. Ressursbruken i løpende statistikkproduksjon fordelt på emner og statistikkområder er vist i tabellen på side 9.

Ressursbruk fordelt på virksomhetstype. Prosent

Virksomhetstype	Prosent
I alt	100
Statistikkutvikling - og produksjon	39
Forskning og analyse	9
Intervjuundersøkelser og dataregistrering	4
Kompetanse- og metodeutvikling	5
Publisering og trykking	7
IT-infrastruktur	4
Administrasjon, planlegging, ledelse mv.	18
Fravær, bl.a. ferie, permisjon, sykdom	14

Viktige brukere

Informasjon om brukere av ulike statistikker blir gitt av fag- og forskningsseksjonene. I likhet med tidligere år er det forsknings- og utredningsinstituttene som blir oppgitt som bruker flest ganger. Derest følger bransjeorganisasjoner og internasjonale organisasjoner. Blant departementene er Finans- og tolldepartementet den største brukeren. Dessuten er Statistisk sentralbyrå selv en viktig statistikkbruker, særlig til nasjonalregnskapet og til forskningsvirksomheten.

Viktige brukere av statistikker og analyser

Bruker	Antall statistikker og analyser
Forsknings- og utredningsinstitutter	118
Bransjeorganisasjoner	79
Internasjonale organisasjoner, inklusive Eurostat	76
Finans- og tolldepartementet	62
Kommuner	59
Foretak og bedrifter	27
Landbruksdepartementet	24
Sosial- og helsedepartementet	24
Kommunal- og regionaldepartementet	23
Medier	23
Miljøverndepartementet	23
Fylkeskommunene	20

Ressursforbruk i løpende statistikkproduksjon. 1996 og 1997. Årsverk

Emne/statistikkområde	1996	1997	Emne/statistikkområde	1996	1997
I alt	343,3	349,0	Kjøpekraftsparitetsundersøkelse	1,6	1,5
00 Generelt	31,3	33,3	Konjunkturbarometer	0,5	0,4
Folke- og bolig telling 2000	5,1	6,3	Konsumprisindeksen	7,8	9,4
Valgstatistikk	1,2	0,6	Ordrestatistikk for bygg og anlegg	3,1	2,8
Fellespublikasjoner og annen statistikkproduksjon	25,0	26,4	Ordrestatistikk for industri	2,5	2,6
01 Naturressurser og naturmiljø	14,5	15,8	Prisindeks, boliger	1,2	1,4
Arealbruksstatistikk for tettsteder	1,3	2,0	Produksjonsindeks, bygg og anlegg	0,8	0,7
Avfall fra offentlig, sosial og privat tjenesteyting	4,1	4,2	Produksjonsindeks, oljeutvinning, bergverk, industri og kraft	5,1	4,4
Energiregnskap og energibalanse	0,5	0,5	Produsentprisindeksen	2,1	1,3
Miljøindikatorer	0,9	0,2	Annen statistikkproduksjon	2,6	2,7
Utslipp til luft fra Norge	3,7	5,0	09 Nasjonal økonomi og verdiskaping	39,5	38,1
Utslipp til vann	1,2	1,2	Arbeidskraftregnskap	0,5	1,4
Annen statistikkproduksjon	2,8	2,7	Finansielle sektorbalanser	1,5	1,4
02 Befolkning	12,2	12,3	Finanstelling og SIFON-register	1,0	1,5
Befolkningsstatistikk	7,5	7,5	Fylkesfordelt nasjonalregnskap	0,9	1,2
Befolkningsstatistikk. Innvandrerbefolkningen	2,3	2,6	Hovedrevisjon av nasjonalregnskap	10,3	2,3
Annen statistikkproduksjon	2,4	2,2	Kvartalsvis nasjonalregnskap	2,1	2,6
03 Helse og sosiale forhold	31,5	31,2	Nasjonalregnskap	5,0	9,8
Barnevern	2,7	2,0	Utenrikshandelen med varer	14,8	13,2
Dødsårsaker	2,9	4,2	Utenriksregnskap	1,8	2,3
Fylkeshelsestatistikk	2,8	2,9	Annen statistikkproduksjon	1,6	2,4
Helseforhold	3,3	2,1	10 De enkelte næringer	97,5	100,5
Komunehelsetjeneste	1,6	0,9	Bedriftsregister	20,6	20,7
Kriminalstatistikk	2,4	2,8	Byggjearealstatistikk	1,0	1,1
Pasientstatistikk	0,9	0,8	Eiendomsomsetning	0,6	0,8
Pleie- og omsorgstjenester	2,2	3,1	Elektrisitetsstatistikk	2,7	2,1
Sosialhjelp	3,5	3,0	Energistatistikk	0,9	1,5
Tryggestatistikk	2,4	2,3	Fiskeoppdrett	2,2	2,1
Annen statistikkproduksjon	6,8	7,1	Hotellstatistikk	2,8	2,3
04 Utdanning	9,2	10,4	Industristatistikk	12,3	11,2
Barnehager og tilbud til 6-åringer i skolen	1,4	1,4	Inntekts- og formuesundersøkelsen for aksjeselskaper	5,1	4,2
Utdanningsstatistikk. Eksamener ved universiteter og vitenskapelige høyskoler	2,1	2,0	Jaktstatistikk	2,7	2,4
Utdanningsstatistikk. Elever under lov om videregående opplæring	2,5	2,9	Jordbruksareal og husdyr	0,4	0,6
Utdanningsstatistikk. Grunnskoler	0,7	0,8	Jordbruksavlinger	1,2	0,9
Annen statistikkproduksjon	2,5	3,3	Jordbruksstatistikk ellers	1,2	1,0
05 Personlig økonomi og boforhold	17,7	14,5	Landbrukstelling	0,4	0,3
Forbruksundersøkelse	5,6	4,1	Lastebilundersøkelsen	3,8	3,4
Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger	2,6	1,5	Næringslivets forsknings- og utviklingsaktivitet	2,3	2,3
Inntekts- og formuesstatistikk for personlig næringsdrivende	4,1	3,5	Oljestatistikk	1,3	1,4
Selvangivelsesstatistikk	0,9	0,7	Omsetningsstatistikk for detaljhandel	2,9	2,2
Annen statistikkproduksjon	4,5	4,7	Persontransport	1,0	0,4
06 Arbeidsliv, yrkesdeltaking	31,4	34,6	Regnskapsstatistikk, industri og varehandel	5,2	6,4
Arbeidskraftundersøkelsen	7,0	6,2	Reiseliv	1,5	1,7
Arbeidstakerstatistikk	5,3	5,2	Sjøfart	2,5	2,2
Lønnsstatistikk	9,6	12,2	Skattestatistikk for etterskuddspliktige	0,4	0,3
Annen statistikkproduksjon	9,5	11,0	Skogavvirkning	0,8	1,5
07 Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport	2,0	2,2	Statistikk over eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting	2,5	2,7
Kulturstatistikk	0,8	0,9	Utvalgstilling for landbruket	5,1	4,7
Annen statistikkproduksjon	1,2	1,3	Varehandelsstatistikk	2,9	4,9
08 Priser, prisindekser og konjunkturindikatorer	34,7	33,5	Veitrafikkulykker med personskader	2,3	2,3
Byggekostnadsindeks, boliger	0,9	1,0	Annen statistikkproduksjon	8,9	12,9
Detaljomssetningsindeksen	3,8	3,3	11 Finansmarkeder	8,4	7,7
Engrosprisindeks	1,0	0,7	Finansinstitusjoner	4,3	4,7
Investeringsstatistikk, bergverksdrift, industri og kraftforsyning	1,7	1,3	Kredittmarked ellers	3,6	2,4
			Annen statistikkproduksjon	0,5	0,6
			12 Offentlig sektor	13,4	14,9
			Kommunal økonomi og tjenesteproduksjon	2,3	4,1
			Offentlige finanser. Inntekter og utgifter, etter art	3,3	3,6
			Offentlige finanser, kommuneforvaltningen. Inntekter og utgifter etter art	6,4	5,4
			Offentlig forvaltnings fordringer og gjeld	1,3	1,7
			Annen statistikkproduksjon	0,1	0,1

Samfunnsspeilet rundet ti år

Samfunnsspeilet kunne i 1997 markere at de ti første årene var historie. Det ble feiret med et jubileumsseminar, og med nummer 4/97 som et eget jubileumsnummer. I tillegg til å oppsummere utviklingen for tidsskriftet, har tiårsfeiringen blitt brukt til å lansere nye spennende endringer i bladet.

Som et vedlegg til jubileumsnummeret fulgte en oversikt over samtlige artikler som har stått på trykk, sortert etter emne og forfatter. Av fortegnelsen kan man se at tidsskriftet i løpet av de ti årene har gitt leserne 37 utgivelser med i alt 305 artikler på til sammen 1 664 sider.

Bredde og aktualitet

Den som bruker det omtalte registeret vil også se at redaksjonen har klart å få et bredt tilfang av artikler. Mange av Statistisk sentralbyrås (SSB) ansatte står på forfatterlisten, i tillegg til bidragsytere utenfra som har brukt SSB-data i sitt arbeid. Bredden er ikke mindre når vi ser på emnetilfanget. De

fleste sider ved det norske folks levekår og livsstil er dekket, sogar dets navneskikker og katte- og hundehold.

Men man vil også se at Samfunnsspeilet har fulgt noen utvalgte temafelter med argusøyne. Innvandring og forholdet mellom kjønnene er to temaer som har vært sentrale i norsk samfunnsdebatt det siste tiåret, og Samfunnsspeilet har fulgt opp. Flere av artiklene har vært viktige premissleverandører for debattene.

Godt likt av for få

Det er ikke lett å utføre gode leserundersøkelser. Svarprosenten blir oftest så lav at svarene blir uten verdi. Men

på det mer uformelle plan får redaktørene, redaksjonsmedlemmene og SSB-ansatte tilbakemeldinger om hva brukerne mener om bladet. To inntrykk går igjen i slike sammenhenger; de som får Samfunnsspeilet, er fornøyde med det de får. Det ser man også av en svært stabil abonnementsmasse. Men samtidig er det altfor mange innenfor de primære målgruppene som ikke kjenner godt nok til hva tidsskriftet står for, eller som kanskje ikke har hørt om det i det hele tatt.

Forlagssamarbeid

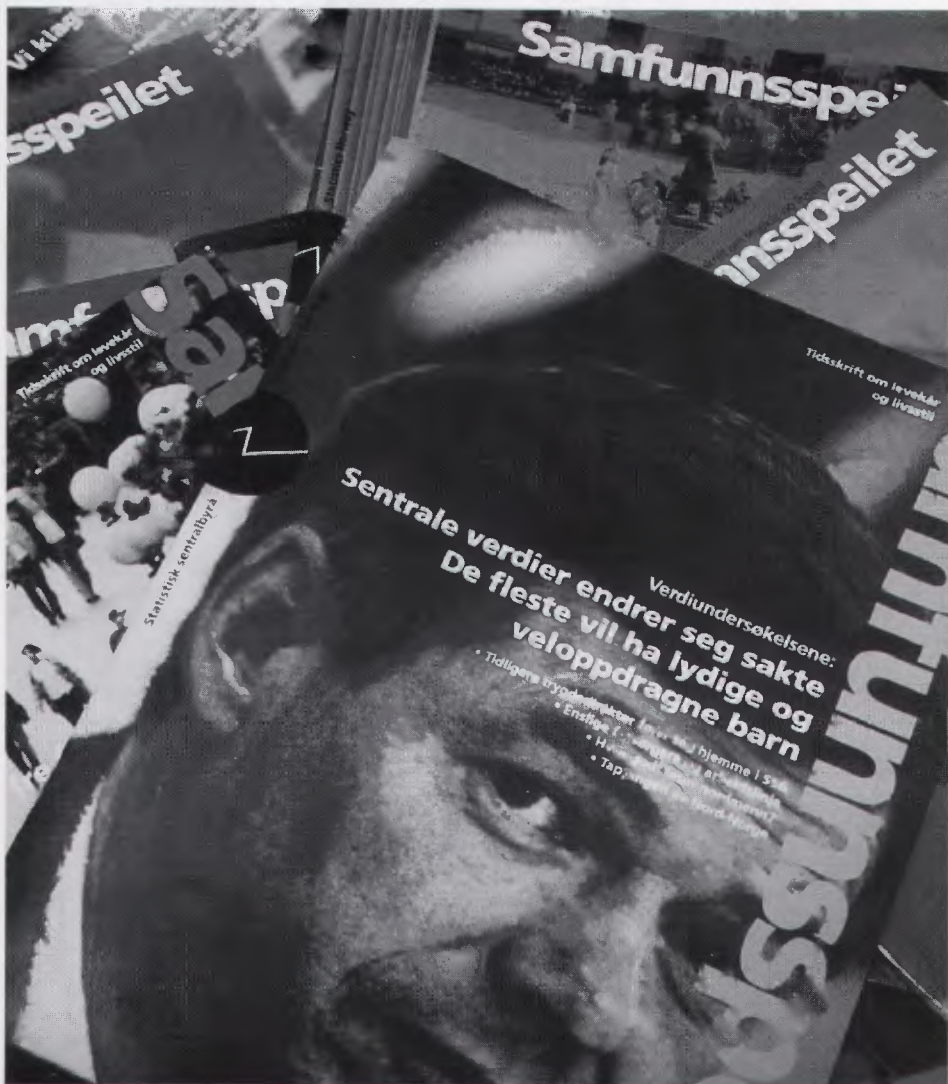
Dette vil redaksjonen bøte på gjennom markedsføringstiltak, og målgruppene vil høre mer fra redaksjonen i løpet av året som kommer. Samfunnsspeilet har innledet et samarbeid med forlaget Ad Notam Gylden-dal, der sistnevnte skal ta hånd om markedsføringen.

Flere utgivelser

For å øke bladets synlighet hos målgruppene, vil utgivelsesfrekvensen bli økt. I de siste årene har man kommet ut med fire nummer årlig, i 1998 kommer det seks utgivelser.

SSB vil i de nærmeste årene flytte stadig mer av sin informasjon fra papir til elektroniske medier. Også Samfunnsspeilet vil være med i denne utviklingen, og har vært med siden SSB begynte sin webtjeneste i mars 1995. Om ikke lenge vil artiklene gjenfinnes elektronisk i sin helhet, nå er leserne henvist til forkortede versjoner.

Men papirversjonen er på ingen måte på vei ut. Bladet vil som nevnt komme med flere utgaver enn før, og det er blant annet fordi man tror at SSBs brukere i stadig større grad vil etterspørre noe mer enn «rene» data. Tallene må bearbejdes og analyseres slik at brukerne finner fram i datamassen. Det vil også lette informasjonsoppgaven overfor publikum.

Publiseringen tar nye former

Publiseringen i Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomgår en kraftig endring. En vesentlig endring er at webtjenesten på Internett er blitt den viktigste kanalen for formidling av all ny statistikk.

SSB har hatt en ganske uforandret publisering gjennom flere tiår. Hovedpubliseringen har vært serien Norges offisielle statistikk (NOS) med Statistisk årbok som den mest kjente boken. Men i løpet av de siste årene er mye blitt forandret. Den viktigste endringen er satsingen på SSBs webtjeneste på Internett. Tjenesten startet for tre år siden, og i dag blir byråets statistikker frigitt på web-en.

Over en halv million weboppslag per måned

Webtjenesten er svært omfattende, med 250 megabites (MB) og et ukjent antall sider, som selv ikke byrået har klart å telle. Den oppdateres og utvides hver eneste dag, ofte flere ganger om dagen. Hvert år siden starten har månedlige oppslag økt med over 100 000. I januar 1998 var det ny rekord, med 558 629 oppslag. Webformidling er raskere enn noen annen formidlingsform, samtidig som den er enkel for brukerne og gratis for dem som har Internett. Gjennom Internett sikres også brukerne samtidig tilgang

til statistikken. Statistikk på webtjenesten kan brukes både for oppslag, papirutskrift og nedlasting til brukernes egen datamaskin. Gjenfinning er også enkelt med gode søkesystemer.

Noen av SSBs viktigste publikasjoner kommer både som webprodukter og papirprodukter. Det gjelder blant annet Ukens statistikk og Statistisk årbok, som etter planen også i framtiden skal utgis både på papir og på web-en. Utgivelsen av Ukens statistikk startet for seks år siden, og har blitt en sentral publikasjon i presentasjonen av ny statistikk i journalistisk form. Også SSBs pressemeldinger inneholder nyheter i journalistisk forstand. Pressemeldingene ble tidligere brukt til frigivelse av statistikk, men antall pressemeldinger er nå redusert til rundt 100 i året.

Samtidig med websatsingen øker SSB mengden av analysepublikasjoner, rettet mot en større leserkrets. For eksempel kom boken «Innvandrere i Norge» ut i fjor i serien Statistiske ana-

lyser. I 1997 innledet SSB et samarbeid med Ad Notam Gyldendal for å få en profesjonell samarbeidspartner på bokutgivelser og markedsføring, i første rekke innenfor analyseformidlingen.

Omleggingen, moderniseringen og brukertilpasningen av SSBs publisering er på ingen måte avsluttet. I 1998 er hovedoppgavene videreutvikling og omlegging av en rekke NOS-er, teknisk forbedring av vedleggstabellene til Ukens statistikk på web-en, og omlegging av den felles regionalbaserte formidlingen.

Statistisk sentralbyrås webtjeneste:

<http://www.ssb.no> **Mer informasjon:**
Webleder Jan Bruusgaard, tlf. 22004459,
e-post: jan.bruusgaard@ssb.no, eller seksjonsleder Anne Skranefjell, tlf. 22864614, e-post: anne.skranefjell@ssb.no.

Foreløpige tall for korttidsstatistikker

I løpet av 1997 har Statistisk sentralbyrå utarbeidet og publisert foreløpige tall for to korttidsstatistikker. Dette gjelder detaljomsetningsindeksen og prisindeksen for brukte boliger. Foreløpige tall for detaljhandelen publiseres nå om lag 23 dager etter utgangen av måneden. Dette er ti til tolv dager før de endelige tallene. Foreløpige tall for brukte boliger publiseres åtte uker etter kvartalets utløp. Dette er fem uker før de endelige tallene.

De foreløpige tallene for detaljhandel bygger på om lag 10 prosent færre oppgaver enn de endelige tallene. Datagrunnlaget blir ikke like grundig revidert som det blir før publisering av endelige tall. Det er årsaken til at det kun blir publisert data for detaljhandelen i alt og noen næringshovedgrupper. Totalindeksen har aldri avvirket med mer enn 0,9 prosent i for-

hold til de endelige tallene. Avviket har som regel vært under 0,5 prosent.

Indeksberegningene for brukte boliger baserer seg på om lag 25 prosent færre oppgaver enn det som normalt vil ligge til grunn for publisering av endelig bruktboligindeks. Det blir derfor kun gitt totaltall for de ulike boligtyper og prissoner. Beregninger

viser at de foreløpige totaltallene ikke avviker mer enn 1 prosent fra de endelige totaltallene.

Mer informasjon:

Peder Næs, tlf. 62885402, e-post: peder.nas@ssb.no.

Omstilling uten oppsigelser

Avslutningen av prosjektet for Statens pensjonskasse har gitt Statistisk sentralbyrå (SSB) en overtallighet på rundt 35 årsverk. Samtidig fører ny teknologi til et behov for ny kompetanse. I fjor ble det derfor satt i gang et omfattende omstillingsprosjekt.

I omstillingsarbeidet har SSB valgt strategien «omstilling uten oppsigelser», fordi tidligere erfaringer har vist at oppsigelser ikke gir omstilling. Oppsigelser er ressurskrevende og virker negativt inn på arbeidssituasjonen for alle ansatte. Omstillingen er derfor basert på frivillighet og medvirkning fra den enkelte medarbeider. Både styret og fagforeningene støtter måten SSB har valgt å arbeide på.

Endring av kompetanse

Behovet for omstilling i SSB dreier seg ikke bare om å redusere bemanningen. Omstilling innebærer også krav til endring av kompetanse. Dagens

teknologi har gjort en rekke arbeidsoppgaver overflødige, noe som krever fleksibilitet og utvikling av ny kompetanse. I dagens situasjon gjelder dette først og fremst saksbehandlere på lavere nivå og kontoransatte.

Omstillingsprosjektet i SSB startet ved at 450 medarbeidere ble invitert til orienteringsmøte om prosjektet i februar i fjor. Prosjektet fikk respons fra 138 aktuelle deltakere. Disse ble intervjuet, og deres personalia og ønsker om støtte fra prosjektet ble registrert. Prosjektgruppa hadde også møter med alle seksjonslederne og gikk gjennom deres kandidater for å

prioritere videre. Målsettingen for prosjektet er å frigjøre ti årsverk hvert år i tre år. Målet for 1997 ble nådd, i hovedsak ved hjelp av tiltak knyttet til frivillig avgang.

Personalet

Totalt antall ansatte: 913 ved inngangen til 1998 (inkludert de permitterte, med og uten lønn), 545 i Oslo og 368 i Kongsvinger.

Kjønnsfordeling: 516 kvinner og 397 menn.

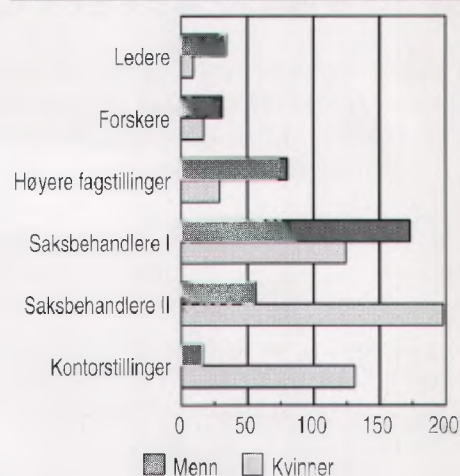
Alder: 16 prosent er under 30 år, 64 prosent er mellom 30 og 49 år, 17 prosent er mellom 50 og 59 år og 3 prosent er over 60 år.

Utdanning: Rundt 46 prosent av de ansatte har universitetsutdanning på høyere nivå, nesten 6 prosent har utdanning på lavere nivå, og rundt 7 prosent har eksamen fra ulike høyskoler.

Tiltak i 1997

- 12 fikk tilbud om studiepermisjon for videreutdanning til ny jobb i eller utenfor SSB.
- Elleve ble prioritert for hospitering i forbindelse med jobbrotasjon. Av disse fikk fire prøve seg i ny jobb i 1997, fem har et konkret tilbud i 1998, en ønsket å vente med rotasjon og en er ute i studiepermisjon. I tillegg har to andre deltakere i prosjektet fått prøve seg i ny jobb.
- Tre ansatte fikk tilbud om seks måneders lønn uten arbeidsplikt ved oppsigelse (sluttvederlag).
- En medarbeider fikk utvidet permisjon uten lønn og stipend til etablering av egen virksomhet.
- 13 ansatte har fulgt undervisning i edb og matematikk på høyskolenivå med 20 prosent permisjon.
- 21 medarbeidere ble invitert til informasjonsmøte om pensjonsordninger.
- Åtte medarbeidere i aldersgruppen 62 til 66 år har inngått avtale om gavepensjon kombinert med Avtalefestet pensjon (AFP) med et 80 prosent pensjonsnivå.
- Fire er aktuelle for attføring/rotasjon ut av, eller til en helt annen type stilling i byrået.
- Lov om fagopplæring gir voksne med lang og allsidig praksis i kontorfaget mulighet til å ta fagbrev i kontorfaget utenom ordinært lærlingforhold. Fem medarbeidere i Kongsvinger deltar på denne opplæringen.

Ansatte kvinner og menn, etter stillingsgruppe¹. Per 16. februar 1998

¹ I tillegg kommer to professorer, elleve renholdere og to fysioterapeuter. Ansatte på permisjon er inkludert.

Avsluttet prosjekt for Statens pensjonskasse

Statistisk sentralbyrå avsluttet i november 1997 sitt konverteringsprosjekt for Statens pensjonskasse (SPK). Prosjektet, som startet i juni 1994, har gått ut på å konvertere medlemsopplysninger fra SPKs manuelle arkiver over i SPKs IT-baserte medlemsregister.

Konverteringsenheten har bestått av om lag 40 personer under hele prosjektet, og utført i underkant av 100 årsverk. Totalt er det registrert inn saksmapper for 255 959 medlemmer.

Oppgavene

Konverteringsprosjektets oppgave har vært å registrere alle meldinger fra arbeidsgivere som vedrører medlemmenes pensjonsrettigheter. Denne oppgaven har krevd en god innsikt i SPKs regelverk over et tidsrom på nesten 50 år. Personalet startet derfor opp med fem uker klasseromsundervisning med påfølgende åtte uker i produksjon under veiledning. Instruktører fra SPK og Statens Data-sentral stod for opplæringsdelen.

Da prosjektet startet ble det lagt opp til at konverteringsenheten skulle

AVSLUTTET: Her er de fleste som jobbet med prosjektet for Statens pensjonskasse samlet. (Foto: Arne Brenden.)

sende ut automatiske forespørslar til arbeidsgiverne når det ut fra feilkontroller ble mangler på medlemmenes historikk. Denne delen av prosjektet ble for omfattende med hensyn til framdriften, så dette arbeidet ble ut-satt til en eventuell fase to som et eget prosjekt.

Avanserte IT-løsninger

For å løse oppgavene så rasjonelt som mulig, ble det foretatt betydelige investeringer i moderne IT-løsninger. Alle medlemsopplysningene var på

forhånd skannet og mikrofilmet og lastet inn i en database. Derfra ble de bearbeidet videre og overført over datalinjer til SPK.

Forskjellige oppslagsverk som ble mye benyttet i det daglige arbeidet ble lagt inn for automatisk og manuell opphenting av opplysninger.

Merinformasjon:

Bente Nygaard, tlf. 62885391, e-post: bente.nygaard@ssb.no.

Nynorsksatsing

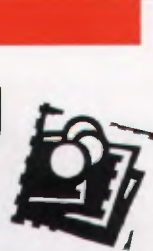
Statistisk sentralbyrå (SSB) har vore ein av dei statlege institusjonane som ikkje har innfridd krava i mållova om minimum 25 prosent av kvar målform. Nynorskdelen har vore altfor låg. For å rette på dette blei det sett i gang ein tiltaksplan frå juli 1997. Nynorskrapporten for i fjor viser at nynorskbruken blei forbetra i andre halvår.

14 prosent av pressemeldingane var i fjor på nynorsk, medan det for andre

halvår var 23 prosent. For stillingsannonser var ikkje situasjonen fullt så bra. I heile 1997 var 7 prosent på nynorsk. Likevel er det ei klar betring frå første til andre halvår, frå 3,5 til 12 prosent. I 1997 hadde SSB totalt 165 skjema. 98 av desse er ikkje på nynorsk. Alle skjema skal finnast på begge målformer, men det er eit omfattande arbeid å omsetje dei. SSB har derfor prioritert å omsetje dei skjema som blir sende ut til flest oppgavegjevarar.

I 1997 hadde pulikasjonane til SSB eit totalt omfang på 19 278 sider. Av dette var 2 116 sider på nynorsk, det vil seie 11 prosent. SSB har og elektronisk informasjon Internett. Hovudprinsippet er at valt målform blir følgt same kva medium det er tale om. Dette fører til at nynorskbruken på vevtenesta (web) er om lag lik anna publisering frå SSB.

GIS til avgrensning av tettsteder

I 1997 utarbeidet Statistisk sentralbyrå (SSB) arealstatistikk for flere utvalgte byer gjennom tettstedsprosjektet og ved bruk av geografiske informasjonssystemer (GIS).

Tettstedsprosjektet, som startet i 1995/96, har som formål å utvikle en kostnadseffektiv, registerbasert og automatisk metode for tettstedsavgrensning. I 1997 brukte SSB denne metoden til å utarbeide en foreløpig arealstatistikk for blant andre miljøbyene Fredrikstad, Gamlebyen Oslo, Kristiansand, Bergen og Tromsø.

Om lag tre fjerdedeler av Norges befolkning er bosatt i byer og tettsteder, og kunnskap om tettstedene er viktig for å ivareta menneskers nærmiljø.

Tettstedsprosjektet innebærer bruk av en metode som gjør arealstatistikken sammenlignbar. Metoden går i korthet ut på å laste informasjon inn i et geografisk informasjonssystem (GIS), for deretter å la datamaskiner avgrense tettsteder på grunnlag av kriteriene fra SSBs tettstedsdefinisjon om inntil 50 meter mellom bygninger og minst 200 bosatte i tettstedet. Denne metodikken gir grunnlag for en objektiv tettstedsstatistikk som sikrer at tettstedsgrensa kan fastsettes på en ensartet måte til enhver tid. I tillegg til metode for tettstedsavgrensning er det utviklet et opplegg for produksjon av regelmessig oppdatert statistikk for arealbruken innen tettsteder.

(Foto: Robert Eik.)

Mer informasjon:

Per Schøning, tlf. 62 88 54 69, e-post: per.schoning@ssb.no.

Nye beregninger av realkapital

Som en del av hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet er det beregnet nye tall for realkapital og kapitalslit, det vil si verdireduksjonen av realkapitalen som følge av slitasje og elde. Beregningene går tilbake til 1978. Både realkapitalen og kapitalslitet er oppjustert i forhold til beregningene som ble gjort før hovedrevisjonen.

Beregningsmetoden er lagt om ved at realkapitalen nå avskrives geometrisk, mens den tidligere ble avskrevet lineært. Med geometrisk avskrivning faller verdien av kapitalen raskere de første årene enn ved lineær avskri-

ving. Geometrisk avskrivning antas å gi en bedre tilnærming til de faktiske avskrivningene. Levetiden på de ulike kapitalartene er også revidert. I tillegg er det nå beregnet kapitalslit av realkapitalen i Forsvaret og av veika-

pitalen, inkludert broer og tunneler. Dette ble ikke gjort tidligere.

Satellittregnskap for turisme

Med utgangspunkt i nasjonalregnskapet etter hovedrevisjonen har

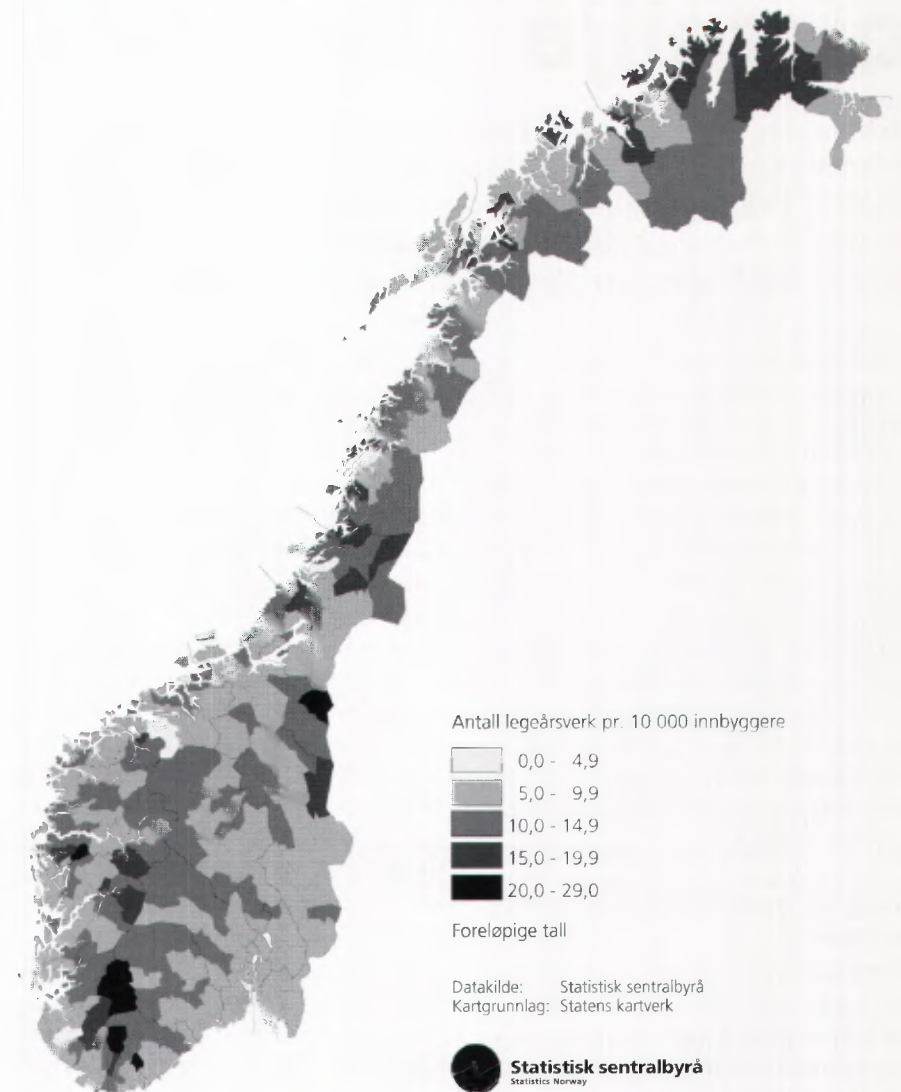
GIS gir nye muligheter

Geografiske informasjonssystemer (GIS) er IT-baserte systemer for innsamling, analyse og presentasjon av geografiske data. Utbredelsen av GIS-verktøy har ført til økt etterspørsel av Statistisk sentralbyrås (SSB) regionale og stedfestede data.

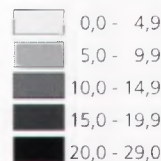
Geografiske data er stedfestet informasjon som kan knyttes til et geografisk avgrenset område, for eksempel grunnkrets, kommune og fylke. Geografiske data kan også knyttes til punkter som er angitt ved koordinater. GIS kan benyttes til ulike analyser, som for eksempel pendlingsproblematikk og bosettingsmønstre i forhold til lokalisering av ulike service-tilbud.

Temakart

Behovet for bedre presentasjon og tolkning av statistikk har satt GIS på dagsorden i SSB. GIS i SSB er særlig knyttet til presentasjon av data i form av temakart. Slike kart kan på en enkel måte visualisere det regionale mønsteret i et mer omfattende statistisk materiale. Men temakartet er ikke egnet til å vise eksakte verdier for eksempelvis hver kommune. Da er mer detaljerte statistikkstabeller et bedre hjelpemiddel. Dersom man ønsker å vite hvordan legedekningen er i Ringebu kommune, er det bare statistikktabellen som kan gi svaret. Men dersom man ønsker å sammenligne legedekningen i alle landets kommu-

Antall legeårverk pr. 10 000 innbyggere

Foreløpige tall

Datakilde: Statistisk sentralbyrå
Kartgrunnlag: Statens kartverk

Temakartet viser den geografiske fordelingen av antall legeårverk.

ner, gir kartet det raskeste og enkleste svaret.

SSB inkluderer regelmessig temakart blant annet i Statistisk årbok, Naturressurser og miljø og Ukens statistikk.

Mer informasjon:

Lars Rogstad, tlf. 22 00 44 95, e-post: lars.rogstad@ssb.no.

Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeidet satellittregnskap for turisme for årene 1988-1993. Videre er det stilt opp en kryssløpsmatrise for 1993. Kryssløpsmatrisen er anvendt for beregninger av turismens andel av bruttonasjonalproduktet og samlet sysselsetting, og det er gjennomført enkle kryssløpsanalyser. Resultatene er publisert i Rapporter 97/22 «Turismens økonomiske betydning for Norge».

Tilbakeregninger til 1978

I løpet av 1997 ble alle årsseriene i nasjonalregnskapet revidert tilbake til 1978. De reviderte tallene er omgruppert til de nye klassifikasjonene og definisjonene som ble innført i forbindelse med hovedrevisjonen. Tallene er publisert i Ukens statistikk, Økonomiske analyser og i serien Norges offisielle statistikk. De første publikasjonene i en serie med dokumentasjonsnotater fra hovedrevisjonsarbeidet

ble også utgitt i 1997. Det ble dessuten utarbeidet reviderte tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet tilbake til 1978. De kvartalsvise tallene er konsistente med de reviderte årstallene.

Mer informasjon:

Steinar Todsén, tlf. 22 86 47 17, e-post: steinar.todsén@ssb.no.

Norsk regnskap for økonomi og miljø

Norwegian Economic and Environmental Accounts (NOREEA) er navnet på et nytt prosjekt som Statistisk sentralbyrå (SSB) startet i 1997. I prosjektet integreres data for miljø og naturressurser. Dette gjør det mulig å analysere både den økonomiske utviklingen og miljøkonsekvensene av den.

Målet med prosjektet er å etablere regnskap som integrerer data om miljøforhold i nasjonalregnskapet. De første resultatene fra NOREEA ble publisert i vinter. Etableringen av de integrerte regnskapene skal gjennomføres i 1998. Prosjektet gjennomføres med støtte fra Miljøverndepartementet og EUROSTAT. Internasjonalt har det vært stor aktivitet på 1990-tallet for å harmonisere statistikk og metoder for slike miljøregnskap. NOREEA-prosjektet er en del av arbeidet med å lage miljøregnskap for landene i Europa basert på sammenlignbare metoder og klassifikasjoner.

Nasjonalregnskap kobles med miljødata

Miljøregnskapet i NOREEA gir en oppstilling av nasjonalregnskapet, som kobles sammen med en tilsvarende oppstilling av miljødataene. Beskrivelsen av produksjonen i næringene i nasjonalregnskapet utvides med en beskrivelse av miljøkonsekvensene av næringenes virksomhet. Næringene produserer både ordinære produkter og forskjellige typer utslipp og avfall. Utslipp fra husholdningene kobles sammen med husholdningenes konsum. Konsekvensene av utslippene verdsettes ikke i penger, men i fysiske størrelser.

Norge tidlig ute med metodeutredning

Allerede tidlig på 1970-tallet utredet SSB metoder for å integrere miljøvariable i nasjonalregnskapet. Den gang ble det anbefalt prinsipper som ligner de som nå gjennomføres. SSB utviklet tidlig de økonomiske modellene etter disse prinsippene. Nasjonalregnskapet har imidlertid ikke dekket miljøforhold før NOREEA-prosjektet

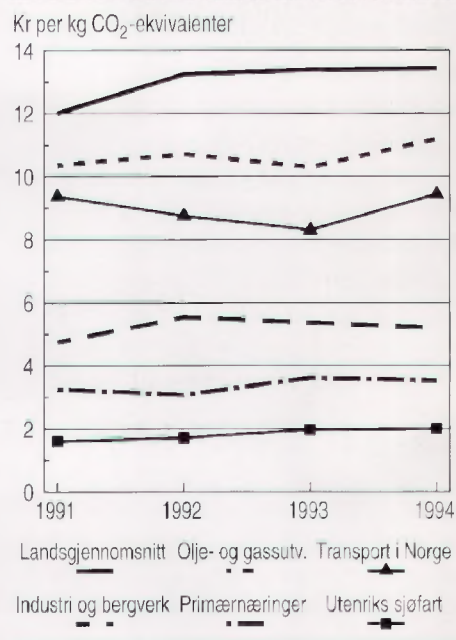
ble etablert. Flere europeiske land har imidlertid satt i gang tilsvarende arbeider før Norge startet opp dette prosjektet.

Forholdet mellom verdiskaping og utslipp

Dataene i NOREEA kan blant annet brukes til å vise forholdet mellom utslipp av klimagasser og verdiskaping i utvalgte næringer. Utslippene er regnet om til kilo CO₂-ekvivalenter. Dette er et aggregat av klimagassene der vektene uttrykker de ulike gassenes bidrag til global oppvarming. Verdiskapingen måles ved hjelp av bruttoproduktet i nasjonalregnskapet i faste 1993-kroner. Næringens miljøeffektivitet er vist som bruttoprodukt i kroner per kilo utslipp av klimagasser, altså som forholdet mellom verdiskaping og utslipp. Regnskapet viser også innsatsfaktorer i form av timeverk og energiforbruk, og utslipp til luft i form av andre gasser, for eksempel forsurende gasser og tungmetaller.

Gjennomsnittlig miljøeffektivitet har økt svakt i perioden 1991-1994. For flere av næringene er imidlertid bildet langt fra entydig for den korte tidsperioden som foreløpig er undersøkt. Utenriks sjøfart hadde sterkest prosentvis bedring i perioden. Denne næringen har betydelige utslipp og bidrar også i stor grad til det norske nasjonalproduktet. Utslippene herfra dekkes imidlertid ikke av Kyoto-avtalen, og for oppfølging av denne må myndighetene konsentrere seg om nasjonal aktivitet. Og analysen viser at innenriks transportvirksomhet hadde om lag samme miljøeffektivitet ved slutten som på begynnelsen av perioden, men med svært usikker trend.

Miljøeffektivitet for utslipp av klimagasser for næringer med store utslipp. Bruttoprodukt i faste 1993-priser, 1991-1994. Kroner per kilo utslipp målt i CO₂-ekvivalenter

For å kunne gi en sikrere trendbeskrivelse, vil SSB gjøre tidsseriene lengre og mer detaljerte med hensyn på næring. I tillegg kan metoden gi indikatorer på flere forhold av både økonomisk og miljømessig natur ved å trekke inn flere variable. Det gir nye perspektiver for å sette mål for og overvåke samfunnssektorenes miljøinnsats.

Kapitaltall for naturressurser

I en separat del av prosjektet skal det utvikles metodikk for å utvide kapitalkontiene i nasjonalregnskapet til å omfatte verdien av de viktigste naturressursene, som olje, fisk med videre. Kapitaltallene måles som økonomiske verditall. Naturressursene verdsettes ut fra anslag på framtidig avkastning.

Merinformasjon:

Julie Hass, tlf. 22 86 45 15, e-post: julie.hass@ssb.no, eller Knut Ø. Sørensen, tlf. 22 86 45 07, e-post: knut.o.sorensen@ssb.no.

Økt aktivitet, men underskudd for statsoppdraget

Aktivitetsnivået i 1997 var høyere enn i 1996, og antall utførte årsverk økte fra 813 til 823. Samlede lønnsutgifter økte med om lag 9 millioner kroner. I tillegg til alminnelig lønnsvekst kan økningen knyttes til arbeidet med oppstartingen av Folke- og bolig telling 2000 og færre ledige stillinger enn i 1996. Driftsutgiftene økte med om lag 3 millioner kroner.

Samlet driftsresultat ble dårligere enn budsjettet. Regnskapet viser et underskudd på 3,0 millioner kroner mot et budsjettet underskudd på 1,5 millioner kroner. Forverringen gjelder bare statsoppdraget mens resultatet for markedsoppdraget ble omtrent som budsjettet.

For statsoppdraget var overføringene til 1997 om lag 5,0 millioner kroner. Driftsunderskuddet for 1997 var 4,1 millioner kroner. Overføringene til 1998 ble dermed 0,9 millioner. På bakgrunn av betydelige overføringer har Statistisk sentralbyrå (SSB) i flere år kunnet budsjettere med negativt driftsresultat. Denne situasjonen er nå endret med den ubetydelig gjenstående overføringen til 1998. For 1998 strammes det derfor til på flere områder slik at det budsjetteres med balanse. Det vises for øvrig til nærmere redegjørelse for budsjett og arbeidsplan for 1998 i egen virksomhetsplan.

Overskudd på oppdragsvirksomheten

Oppdragsvirksomheten gikk med overskudd i 1997, for andre år på rad. Det tidligere akkumulerte underskuddet er dermed snudd til et akkumulert overskudd. De rene oppdragsinntektene var om lag på samme nivå i 1997 som i 1996, mens salgsinntektene viser en nedgang på 2,0 millioner kroner. Om lag halvparten av denne nedgangen skyldes forskyvning av inntektene til 1998. Oppdragsinntektene vokste for statistikkvirksomheten, men gikk ned på forskningssiden. For 1998 er budsjettposten publiseringsvirksomhet flyttet til statsoppdraget slik at denne ikke lenger regnes som en del av oppdragsvirksomheten. Samtidig faller et større registreringsoppdrag for Statens pensjons-

kasse bort (om lag 6 millioner kroner). Derfor synker budsjettet for det samlede markedsoppdraget, selv om de rene oppdragsinntektene for statistikk og forskning er budsjettet med vekst i 1998.

Økende driftsutgifter

Etter flere år med synkende driftsutgifter, viser regnskapet for 1997 en økning. De samlede driftsutgifter i 1997 var 115,1 millioner kroner mot 111,9 millioner i 1996. Både IT-, porto- og telefonutgifter har blitt redusert over flere år. For IT- og telefonutgiftene var nivået i 1997 om lag som i 1996. Portoutgiftene økte med om lag 0,9 million kroner. Utgifter til kurs og kompetanseoppbygging økte med om lag 1,4 millioner kroner mens EØS-kontingenten avtok med 2,4 millioner fra 1996. Utgifter til bygningers drift og lokalleie økte med om lag 2,0 millioner kroner. Det var også en økning på om lag 1,6 millioner for posten «Diverse driftsutgifter». En viktig årsak til denne økningen er at SSB fra 1997 må betale merverdiavgift for gratisdistribusjonen av publikasjoner. På den annen side tilsvarende denne merutgiften omtrent en tilsvarende innsparing av trykkekostnader som følge av at SSB nå får fradrag for inngående merverdiavgift.

Investeringer

Investeringene var betydelig høyere i 1997 enn i 1996. Dette skyldes i hovedsak at planlagte investeringer i forbindelse med teknologiskiftet som ble utsatt fra 1996, er gjennomført i 1997. Også for 1998 skal det foretas betydelige investeringer i forbindelse med teknologiskiftet.

Tabeller på de neste sidene

Årsregnskap – statsoppdraget. 1 000 kroner

	Regnskap 1996	Budsjett 1997	Regnskap 1997	Budsjett 1998
Inntekter (statsbevilgning) ¹	265 900	271 700	274 550	294 450
Refusjoner	5 329	0	2 871	0
Sum inntekter	271 229	271 700	277 421	294 450
Utgifter	269 780	274 339	281 530	294 285
Driftsresultat²	1 449	-2 639	-4 109	165
Overføringer fra året før ³	3 032	4 481	4 969	860
Overføring til markedsoppdraget				
Overføringer til neste år ³	4 481	1 842	860	1 025
Utgifter i alt¹⁰	269 780	274 339	281 530	294 285
Lønnsutgifter ⁴	178 489	183 166	187 603	195 021
Driftsutgifter	91 291	91 173	93 927	99 264
Maskiner, inventar, utstyr	8 125	6 502	8 071	6 512
Forbruksmaterieil	4 892	4 712	4 530	4 718
Reiseutgifter m.m.	9 046	10 330	10 192	10 687
Diverse IT-utgifter	14 246	14 529	14 463	15 845
Trykningsutgifter ⁵	2 408	2 277	3 096	6 167
Porto ⁶	4 518	5 070	5 820	6 020
Telefon m.m.	4 180	4 196	3 783	4 682
EØS-kontingent ⁷	8 438	7 000	6 087	7 400
Sakkyndig bistand	1 998	2 864	2 357	4 066
Bibliotek	917	990	1 008	990
Bygningers drift/lokalleie ⁸	25 407	26 680	25 613	24 865
Diverse driftsutgifter ⁹	7 116	6 023	8 907	7 312

Noter til tabellene

¹ På bakgrunn av at budsjettposten for publiseringsevirkningen for 1998 er flyttet fra markedsoppdraget til statsoppdraget, forutsetter bevilgningen under kap. 1620, post 01 Driftsutgifter at de budsjetterte inntektene under kap. 4620, post 01 på 7,2 millioner kroner oppnås. Se også note 11.

² Det ble for 1997 budsjettert med et negativt driftsresultat på 2,6 millioner kroner. Det endelige resultatet ble et negativt driftsresultat på 4,1 millioner kroner. Lønnsutgiftene ble om lag som budsjettert mens de samlede driftsutgifter ble noe større en budsjettert.

³ Forskjellen på overføringer fra året før i kolonne for «Budsjett 1997» og «Regnskap 1997» skyldes uoverensstemmelse mellom SSBs interne regnskap og statsregnskapet når det gjelder fordelingen mellom markedsoppdraget og statsoppdraget. For statsoppdraget viser statsregnskapet et driftsresultat om lag 0,4 million kroner bedre enn SSBs regnskap og dermed en tilsvarende større overføring. På den annen side er forskjellen når det gjelder markedsoppdraget motsatt, det vil si at statsregnskapet viser et tilsvarende dårligere resultat. Totalt for SSB blir resultatet om lag uendret. Se for øvrig note 14.

⁴ Lønnsutgiftene økte med 9,1 millioner kroner fra 1996 til 1997. Det vesentligste av økningen skyldes Folke- og bolig telling 2000 og økte utgifter som følge av lønnsoppgjørene. I 1997

var det dessuten færre ledige stillinger enn i 1996. Refusjon av fødselspenger ble redusert fra 5,3 millioner kroner i 1996 til 2,9 millioner kroner i 1997. Samtidig ble bruken av vikarer også redusert betydelig. Det kan også nevnes at SSB har utestående fordringer på 1,0 million kroner i EFTA (refusjon for lønnsutgifter).

⁵ Trykningsutgiftene under statsoppdraget økte fra 2,4 til 3,1 millioner kroner. På den annen side hadde trykningsutgiftene under markedsoppdraget om lag en tilsvarende nedgang slik at det samlede nivået er om lag uforandret fra 1996 til 1997. På bakgrunn av at SSB nå er merverdiavgiftspliktig får etaten fradrag for inngående merverdiavgift. Trykningsutgiftene føres nå netto, det vil si eksklusiv merverdiavgift. Dersom vi sammenligner nettotall i 1996 med nettotall i 1997 var det en økning på vel 1,0 million kroner fra 1996 til 1997. Se for øvrig note 17.

⁶ Portoutgiftene har avtatt gjennom flere år. For 1997 var det imidlertid en økning på om lag 1,3 millioner kroner under statsoppdraget. På den annen side var det en nedgang på 0,4 million kroner under markedsoppdraget (se note 18) slik at de samlede portoutgifter økte med om lag 0,9 million kroner.

⁷ EØS-kontingenten ble redusert med om lag 2,4 millioner kroner fra 1996 til 1997. 0,6 million kroner av nedgangen skyldes refusjon av for mye innbetalt i 1996.

⁸ Utgifter til bygningers drift og lokalleie var om lag uendret fra 1996 til 1997. På den annen side økte markedsoppdragets andel på grunn av økte påslagsinntekter betydelig (se note 19) slik at de samlede utgifter økte med om lag 2,0 millioner kroner for denne utgiftsposten.

⁹ Posten diverse driftsutgifter under statsoppdraget økte fra 7,1 millioner kroner i 1996 til 8,9 millioner kroner i 1997. En nærmere spesifisering av utgiftene i 1996 og 1997 viser følgende:

	Kroner	
	1996	1997
Sum	7 116 000	8 907 000
Konferanseutgifter, påskjønnelser, representasjon mv.	1 044 000	1 225 000
Kunngjøringer	1 115 000	1 558 000
Vedlikehold, drift av kopisenter, maskiner mv.	3 008 000	2 982 000
Diverse vedlikeholdsarbeider	348 000	934 000
Transporttjenester	269 000	132 000
Merverdiavgift som følge av gratisuttak	-	1 089 000
Diverse kontor-tjenester	1 332 000	987 000

Årsregnskap – markedsoppdraget. 1 000 kroner

	Regnskap 1996	Budsjett 1997	Regnskap 1997	Budsjett 1998
Inntekter i alt	75 456	79 864	72 909	65 173
Salg og publisering ¹¹	6 773	6 400	4 748	
Oppdrag ¹²	68 683	73 464	68 161	65 173
Sum inntekter	75 456	79 864	72 909	65 173
Utgifter	71 126	78 775	71 796	64 003
Driftsresultat¹³	4 330	1 089	1 113	1 170
Overføringer fra året før ¹⁴	-4 467	-137	-420	693
Overføring fra statsoppdraget				
Overføringer til neste år ¹³	-137	952	693	1 863
Utgifter i alt	71 126	78 775	71 796	64 003
Lønnsutgifter ¹⁵	50 534	55 334	50 621	44 182
Driftsutgifter ¹⁶	20 592	23 441	21 175	19 821
Maskiner, inventar, utstyr	1 583	2 474	2 125	1 093
Forbruksmaterieil	69	236	132	
Reiseutgifter m.m.	3 897	2 694	4 054	2 306
Diverse IT-utgifter	394	50	128	355
Trykningsutgifter ¹⁷	4 346	5 745	3 883	1 505
Porto ¹⁸	1 433	1 234	1 019	
Telefonutgifter	254		309	
Sakkyndig bistand	1 565	840	597	206
Bygningers drift/lokalleie ¹⁹	6 500	7 480	8 430	10 325
Diverse driftsutgifter	551	2 688	498	4 031

¹⁰ Det er vedtatt at SSB i årene 1997-2002 skal gjennomføre en folke- og bolig telling. Den samlede kostnadsrammen for tellingen er 76,1 millioner kroner (1997-kroner). Denne rammen fordeler seg slik:

	Kroner
Sum	76 100 000
Folketelling	42 400 000
Boligetelling	33 700 000

I budsjettet for 1998 er det innarbeidet 9,8 millioner kroner til dette formålet under statsoppdraget. For 1997 ble det bevilget 6,0 millioner kroner. I 1995 og 1996 ble det bevilget henholdsvis 2,8 og 4,2 millioner kroner til utredninger med videre som grunnlag for tellingene.

Til arbeidet med EØS ble det i 1997 avsatt 22,8 millioner kroner under statsoppdraget. Utgiftene i 1998 er fordelt slik:

	Kroner
Sum	22 800 000
Lønnsutgifter	7 300 000
Kontingent m.m.	7 400 000
Reiseutgifter	1 700 000
Diverse driftsutgifter	6 400 000

¹¹ For 1997 var det en nedgang i salgsinntektene på om lag 2,0 millioner kroner. I tillegg til salgsvikt skyldes om lag halvparten av nedgangen forskyvning av inntekter til 1998. For 1998 budsjetteres ikke salgsinntektene under oppdragsvirksomheten, men under statsoppdraget, jf. note 1.

¹² Oppdragsinntektene lå omtrent på samme nivå i 1997 som i 1996. I 1998 budsjetteres det med en nedgang fordi betydelige oppdragsinntekter faller bort som følge av at oppdraget for Statens pensjonskasse er avsluttet. Dette inntektsbortfallet blir delvis kompensert ved at oppdragsinntektene er budsjettert å øke for en del andre større prosjekter.

¹³ På bakgrunn av et positivt driftsresultat både for 1996 og 1997 har SSB ikke lenger et akkumulert underskudd for oppdragsvirksomheten.

¹⁴ Forskjellen på overføringer fra året før i kolonne for «Budsjett 1997» og «Regnskap 1997» skyldes uoverensstemmelse mellom SSBs interne regnskap og statsregnskapet. Statsregnskapet viser de korrekte tall. Rutinene når det gjelder avstemming mellom SSBs regnskap og det offisielle statsregnskapet, er i løpet av 1997 forbedret både internt i SSB og mellom Finansdepartementet og SSB slik at slike uoverensstemmelser ikke lenger skal oppstå, jf. for øvrig note 3.

¹⁵ Lønnsutgiftene var omtrent uendret fra 1996 til 1997. For 1998 er det imidlertid en nedgang. Dette skyldes i første rekke bortfallet av oppdraget fra Statens pensjonskasse og at publiseringsvirksomheten er flyttet over til statsoppdraget, jf. notene 1 og 11.

¹⁶ I 1998 budsjetteres det med nedgang også i driftsutgiftene. Hovedgrunnen er flyttingen av publiseringsvirksomheten fra oppdrag til statsoppdrag, jf. notene 1, 11 og 15.

¹⁷ Trykningsutgiftene ble redusert med om lag 0,4 million kroner fra 1996 til 1997. Imidlertid er det en økning for trykningsutgiftene under statsoppdraget slik at det samlede nivået er om lag uendret fra 1996 til 1997. Korrigert for endring i føring av merverdiavgift viste imidlertid trykkeriutgiften en økning fra 1996 til 1997, jf. forklaring under note 5.

¹⁸ Portoutgiftene ble redusert med om lag 0,4 million kroner fra 1996 til 1997. Portoutgiftene under statsoppdraget økte imidlertid, jf. note 6. Samlet økte portoutgiftene for SSB med om lag 0,9 million kroner.

¹⁹ På bakgrunn av at andelen oppdrag som er kalkulert med full kostnadsdekning økte bidraget fra markedsoppdraget til bygningers drift og lokalleie fra 1996 til 1997. Det er budsjettert med en tilsvarende vekst fra 1997 til 1998.

Årsregnskap. 1 000 kroner

	Regnskap 1996	Budsjett 1997	Regnskap 1997	Budsjett 1998
Inntekter	341 356	351 564	347 459	59 623
Refusjoner	5 329	0	2 871	0
Sum inntekter	346 685	351 564	350 330	359 623
Utgifter	340 906	353 114	353 326	358 288
Driftsresultat	5 779	-1 550	-2 996	1 335
Overføringer fra året før	-1 435	4 344	4 549	1 553
Overføringer til neste år	4 344	2 794	1 553	2 888
Utgifter i alt	340 906	353 114	353 326	358 288
Lønnsutgifter	229 023	238 500	238 224	239 203
Driftsutgifter	111 883	114 614	115 102	119 085
Maskiner, inventar, utstyr	9 708	8 976	10 196	7 605
Forbruksmateriell	4 961	4 948	4 662	4 718
Reiseutgifter m.m.	12 943	13 024	14 246	12 993
Diverse IT-utgifter	14 640	14 579	14 591	16 200
Trykningsutgifter	6 754	8 022	6 979	7 672
Porto	5 951	6 304	6 839	6 020
Telefonutgifter	4 434	4 196	4 092	4 682
EØS-kontingent	8 438	7 000	6 087	7 400
Sakkyndig bistand	3 563	3 704	2 954	4 272
Bibliotek	917	990	1 008	990
Bygningers drift/lokalleie	31 907	34 160	34 043	35 190
Diverse driftsutgifter	7 667	8 711	9 405	11 343

Større nyanskaffelser. 1 000 kroner

	Regnskap 1996	Budsjett 1997	Regnskap 1997	Budsjett 1998
Inntekter (SSB, statsbevilgning)	7 300	7 300	7 300	7 450
Utgifter	3 680	11 270	8 291	13 100
Ubrukte midler	3 620	-3 970	-991	-5 650
Overføringer fra året før	2 259	5 879	5 777	4 786
Overføringer til neste år	5 879	1 909	4 786	-864

KOSTRA krever IT-satsing

Gjennomføringen av KOSTRA i full skala i alle landets kommuner krever sentrale databaseløsninger og en betydelig IT-satsing i kommunene. Dette framgår av en evaluering av pilotprosjektet som har omfattet fire kommuner.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har ansvar for sentrale deler av KOSTRA (KOMMune-STat-RAPporterings). Prosjektet ble startet opp i 1994, og siden 1996 har SSB drevet et pilotprosjekt med de fire kommunene Porsanger, Rindal, Frogn og Fredrikstad. Oppdragsgiveren er Kommunal- og regionaldepartementet, som har det totale prosjektansvaret.

Målet med KOSTRA er å samordne rapporteringen av data om kommunal økonomi og tjenesteproduksjon samt utarbeide nøkkeltall og referansedatabaser. Etter planen skal prosjektet gjennomføres i full skala i alle landets kommuner innen år 2001.

Evaluering av pilotprosjektet

Statskonsult og SSB utførte i 1997 en egen-evaluering av pilotprosjektet. Evalueringsrapporten ble sendt på høring til ulike sentrale kommunale

og statlige organer. Det kom blant annet fram at en gjennomføring av KOSTRAS kontoplan trolig vil forbedre den makroøkonomiske statistikken. Evaluering av pilotprosjektet avdekker imidlertid også en rekke problemer som innebærer store utfordringer for en vellykket gjennomføring av KOSTRA i alle landets kommuner.

For å sikre sammenlignbarhet mellom kommunene er det nødvendig å se kommunal virksomhet under ett uavhengig av organisering. Det er derfor nødvendig å bringe inn kommunale særbedrifter, interkommunale foretak og kommunale aksjeselskaper i rapporteringen. KOSTRA forutsetter dessuten at kommunene etablerer et internt regnskap for sin egen ansvar- og organisasjonsinndeling samt et eksternt regnskap som er felles for alle kommunene.

Skal KOSTRA kunne implementeres fullt ut, er det helt avgjørende at det settes av ressurser til å gjennomføre de sentrale databaseløsningene for mottak og tilbakeføring av data, definisjonskatalog med metadata og utforming av elektronisk rapportering som er satt i gang av SSB.

Pilotprosjektet viser også at det er mulig med betydelige forbedringer både for kommunene selv, for aktualitet og pålitelighet i dataflyten og ikke minst for datamottak, bearbeiding og tilbakeføring av data fra SSB, gjennom koordinert satsing på IT. For å få en rasjonell dataflyt kan det også være nødvendig med minimumskrav for kommunenes IT-løsninger.

Opptrapping av pilotprosjektet

I 1997 ble det utarbeidet en fullstendig revidert regnskapskontoplan hvor funksjoner erstatter de tidligere formålene med en vesentlig mer detaljert artsspesifikasjon. Det ble også vedtatt en opptrapping av pilotprosjektet, til 28 kommuner i 1998. I tillegg ble det utarbeidet forslag til pilotprosjekt for fylkeskommunenes rapportering til staten, etter samme opplegg som KOSTRA. Sør-Trøndelag skal være pilot-fylkeskommune med tertialvis rapportering i 1998. SSB er også her prosjektansvarlig.

Mer informasjon:

Anne Britt Svinnset, tlf. 22 86 45 52, e-post: anne.britt.svinnset@ssb.no.

God start for HKPI

Harmonisert konsumprisindeks (HKPI) vart første gong publisert i mars 1997. Noreg har saman med dei andre landa i EØS-området berekna indekstal og tolv månaders- endring for kvar månad. Indeksane skal ein i 1998 utvikla vidare, i samsvar med direktiva til EU sitt Ministerråd.

Harmoniserte konsumprisindeksar blir rekna ut for alle land i EU-området samt Island og Noreg. Totalindeksar for EU-området og for EØS-området blir og kunnngjorde. Landa har i 1997 innretta seg etter internasjonale krav. Nokre land har derfor endra indeksane gjennom året. Dette gjeld land som Danmark, Sverige, Tyskland og Frankrike. Alle tal skal no vera i

samsvar med internasjonale retningslinjer.

Dei fleste landa kunnngjer både ein nasjonal og ein harmonisert konsumprisindeks. Luxembourg er det einaste landet som har erstatta den nasjonale konsumprisindeksen med den harmoniserte. Kypros planlegg å publisere harmonisert konsumprisindeks i 1998. Fleire andre land i Europa ønskjer også å vera med i dette samarbeidet. Slovenia og Polen har starta førebuingane og tek sikte på å bli inkluderte i 1999.

Ulik dekningsgrad

I Noreg har den nasjonale og den harmoniserte konsumprisindeksen ulik dekningsgrad. HKPI inkluderer færre tenester enn den nasjonale konsum-

prisindeksen. Skilnaden i dekningsgraden kjem av usemje om korleis ein skal utføre berekningane av prisutviklinga på nokre varer og tenester.

I samband med etableringa av Økonomisk og monetære union (ØMU) vil ikkje dei harmoniserte konsumprisindeksane for 1998 bli endra. I dette tidsrommet vil heller ikkje publiserte indeksar bli reviderte. Etter kunnngjeringa av harmonisert indeks for desember 1998 vil det igjen vera høve til å endra allereie publiserte indeksar.

Meir informasjon:

Åse Nossum, tlf. 22 86 47 61, e-post: ase.nossum@ssb.no, eller Lasse Sandberg, tlf. 22 86 47 16, e-post: lasse.sandberg@ssb.no.

Forsikrings- prosjektet FORT-98

EØS-samarbeidet om statistikk medfører at Statistisk sentralbyrå (SSB) må rapportere inn en rekke spesialopplysninger om forsikring til EUROSTAT. Det såkalte FORT-98-prosjektet er derfor opprettet for å gjøre rapporteringen mer effektiv, men også samordnet med andre myndigheters rapporteringsbehov for å unngå dobbelrapportering.

FORT-98 (Forsikringsselskaperens regnskaps- og tilsynsrapportering fra og med 1998) er et samarbeidsprosjekt mellom SSB, Kredittilsynet, Norges Bank og Norges Forsikringsforbund. SSB bidrog i fjor med i alt rundt fem årsverk.

Samarbeidet startet ved at det ble opprettet en prosjektgruppe høsten 1996. Gruppen tok utgangspunkt i en forprosjekt rapport utarbeidet av SSB, og fikk i mandat å utforme et elektronisk rapporteringssystem slik at forsikringsselskaperne kunne rapportere data til bare én database. Prosjektgruppen ledes av Kredittilsynet. I tillegg er det fire undergrupper som utfører det løpende arbeidet. Det finnes også undergrupper for rapporter og veiledninger, teknisk løsning, informasjon til forsikringsselskaper og faglig og teknisk test av nye regnskapsoppgaver.

Arbeidet med å etablere nye elektroniske kvartals- og årsrapporter, utfyllingsveiledninger med videre, har tatt mest tid. Et første utkast til de elektroniske skjemaene ble presentert i juli 1997, med revidert utgave i desember. Regnskapsopplysningene som Kredittilsynet og Norges Forsikringsforbund har innhentet er også inkludert i det nye rapporteringsopplegget.

Informasjonsmøter

Det ble i fjor holdt to informasjonsmøter for forsikringsbransjen, hvor bransjen ble orientert om bakgrunn og formålet med FORT-98, og myndighetenes bruk av innleverte oppgaver til tilsyn, kontroll, statistikk og analyse. Som en del av forprosjektarbeidet ble det også vurdert tekniske databaseløsninger og plasseringssted. Det ble bestemt å etablere en ADABAS Natural-løsning på Norges Banks stormaskin å la bankrapporteringen. I pro-

sjektfasen ble det også bestemt at det skulle gjennomføres en testrapportering i tillegg til ordinær skjemrapportering. I 3. kvartal i fjor ble det derfor gjennomført en faglig og teknisk testrapport for rundt 60 selskaper, og i 4. kvartal for 75 selskaper.

SSB har brukt store ressurser på FORT-98 i årene 1996 og 1997, men kommer til å trappe ned ressursbruken til det normale i 1998 og 1999. Økt krav og omfang av forsikringsrapportering medfører imidlertid at forsikringsstatistikken blir mer ressurskrevende i løpende drift enn tidligere, og området er tilført 0,5 årsverk på permanent basis i SSB.

Mer informasjon:

Kjell Hammer, tlf. 22 86 46 13, e-post: kjell.hammer@ssb.no, eller Anne Hege Tangen, tlf. 22 86 45 29, e-post: anne.hege.tangen@ssb.no.

Landbrukstelling

Statistisk sentralbyrå (SSB) over-sendte Finansdepartementet et notat i desember 1996 med forslag om å holde en skjemabasert fullstendig telling, fortrinnsvis i 1999. Tellingen avgrenses til driftsenheter i jordbruket og ervervsmessig hagebruk. I september 1997 mottok SSB beskjed om at departementet ville foreslå for Stortinget at det blir holdt en fullstendig telling i 1999/2000. Stortinget vedtok senere budsjett for tellingen.

Ut fra dette besluttet SSB å gjennomføre tellingen i 1999 og videre planlegging startet opp i 4. kvartal.

Landbruksregisteret er planlagt brukt som adresseregister ved tellingen og som registergrunnlag ved framtidige utvalgstillinger. Det er utført kvalitetskontroll av Landbruksregisteret. Hovedkonklusjonen er at registeret etter mindre forbedringer vil være godt nok som adresseregister for den

fullstendige tellingen. Registeret har mangelfulle opplysninger om skogareal og har dermed ikke god nok kvalitet som grunnlag for tradisjonell trekking av utvalg for undersøkelser i skogbruket.

Mer informasjon:

Dagfinn Sve, tlf. 62 88 52 61, e-post: dagfinn.sve@ssb.no.

Avanseundersøkelsen for detaljhandel

I 1997 er det gjennomført en avanseundersøkelse for detaljhandel. Resultatene fra undersøkelsen vil bli publisert i løpet av 1998. En tilsvarende undersøkelse for engroshandel vil bli gjennomført i 1998, med publisering i 1999.

Avanseundersøkelsen for detaljhandel er en skjemabasert undersøkelse med et utvalg på om lag 5 000 bedrifter. For bedrifter utenfor utvalget vil det beregnes totaltall med utgangspunkt i omsetning fra varehandelsstatistikken. I forkant av undersøkelsen ble det gjennomført en pilotundersøkelse for å prøve ut spørreskjemaene. I tillegg ble varekatalogen sendt til høring til ulike bransjeorganisasjoner. Det har også vært et nært samarbeid mellom Statistisk sentralbyrå (SSB) og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) i planleggingen av undersøkelsen.

beid mellom Statistisk sentralbyrå (SSB) og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) i planleggingen av undersøkelsen.

Formålet med avanseundersøkelsen

Formålet med avanseundersøkelsen er først og fremst å dekke behovet for informasjon i nasjonalregnskapet om salgsinntekter og bruttofortjeneste (realisert avanse) for solgte handelsvarer. I tillegg er det et sterkt ønske fra blant annet Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) om at det gjennomføres en slik undersøkelse. Det er over ti år siden forrige avanseundersøkelse i SSB.

I nasjonalregnskapet vises tilgang og anvendelse av ulike varer og tjenester i løpet av en periode. Tilgangen kom-

mer fra produksjon i de enkelte næringer og import. Informasjon om salgsinntekter og bruttofortjeneste for de ulike handelsvarer er meget viktig for beregning av produksjon i varehandelsnæringene og avanseprosjenter på varenivå.

Hva viser undersøkelsen?

Avanseundersøkelsen vil gi viktig informasjon om salgsinntekter og bruttofortjeneste (realisert avanse) for ulike handelsvarer. Med handelsvarer menes varer som kjøpes inn og selges videre uten å bli bearbeidet i bedriften. På den annen side vil avanseundersøkelsen også gi viktig informasjon om bransjeblandingen innen detaljhandel; hvor mye det selges av en bestemt varegruppe i de ulike næringene, og i hvilken grad bruttofortjenesten for denne varegruppen varierer fra næring til næring. Bruttofortjeneste, eller realisert avanse, er lik differansen mellom salgsinntekter og varekostnaden for solgte handelsvarer.

I avanseundersøkelsen for detaljhandel er det benyttet en varekatalog bestående av 175 varegrupper. Tabellen nedenfor viser antall varegrupper innen ulike områder:

Hovedgrupper	Varegrupper
Totalt	175
Nærings- og nytelsesmidler	32
Beklekningsvarer	8
Varer for sport og fritid	9
Serviser, pynte- og utstyrvarer	5
Møbler	12
Tekstilvarer	8
Elektriske husholdningsapparater	13
Varer og utstyr til radio, TV, video, CD, foto, film, IT, telekommunikasjon, etc.	21
Byggevarer, fargevarer, jernvarer og hageredskaper	22
Kjøretøy og utstyr, drivstoff og brensel	18
Andre varer	27

Merinformasjon:

Trygve Martinsen, tlf. 62 88 55 35, e-post: trygve.bernt.martinsen@ssb.no.

(Foto: Robert Eik.)

Endringer i strukturstatistikken

(Foto: Robert Eik.)

Statistisk sentralbyrå (SSB) har i 1997 lagt om produksjonen av den årlige strukturstatistikken for industrien, publisert ny strukturstatistikk for varehandel, bygg og anlegg og forretningsmessig tjenesteyting, og satt i gang ny strukturstatistikk for samferdsel. Omleggingen gir betydelig lettelse i oppgavebyrden for industrien, men økning i oppgavebyrden for de fleste tjenesteytende næringer.

Formålet med omlegging av strukturstatistikkene er å framskaffe opplysninger om antall bedrifter, sysselsetting, produksjonsverdi, bearbeidingsverdi, lønnskostnader, investeringer og energibruk i norsk industri og næringsliv.

Strukturstatistikken gir planleggere, politikere og ledere av offentlige og private bedrifter og interesseorganisasjoner og andre brukere viktig informasjon om sammensetningen av og utviklingstrekkene i norsk økonomi. Statistikken utgjør en av grunnpillarene ved utarbeiding av nasjonalregnskapet, og datamaterialet fra statistikken inngår både i store makroøkonomiske modeller og i mikroøkonomiske modeller og analyser. EU-landene og Norge samt en rekke øst-europeiske land bygger nå ut strukturstatistikken ut fra retningslinjer

gitt i rådsforordninger fra EU-rådet for å få en sammenlignbar statistikk. Dette vil igjen bedre beslutningsgrunnlaget i politikk- og næringslivssammenheng.

Foretaket som enhet

I den nye strukturstatistikken brukes foretaket som enhet for statistikkrapportering i langt større grad enn før da bedriften var den sentrale enheten. Foretaket er den organisatoriske enheten som omfatter all virksomhet som drives av samme eier, og regnskapsopplysningene som sendes til Brønnøysundregistrene og ligningsmyndighetene er tilknyttet foretaket. Foretak som driver virksomhet i forskjellige næringer og i forskjellige kommuner vil være delt inn i flere bedrifter eller produksjonsanlegg. Tidligere måtte oppgavegiverne fordele alle variablene i industristatistikken

ut på bedriftene i foretaket, og dette var en særlig krevende oppgave hvis SSBs inndeling av bedrifter ikke samsvarte med foretakets egen inndeling og hvis de interne regnskapssystemer var lite utbygget.

Større fokus på foretaket medfører også at regnskapsopplysningene i Alminnelig næringsoppgave brukes som basis for strukturstatistikken. Alminnelig næringsoppgave er en detaljert regnskapsoversikt som alle foretak må fylle ut og legge ved selvangivelsen, og i den nye strukturstatistikken innhentes kopi av Alminnelig næringsoppgave fra hvert foretak.

Mindre oppgavebyrde

Omleggingen har ført til at oppgavebyrden tilknyttet strukturstatistikk for industri, bygge- og anleggsvirksomhet og forretningsmessig

Nye omsetningsindekser

Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserte i slutten av 1997 for første gang omsetningsindeks for eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet. Statistikken er kvartalsvis og beregnes på bakgrunn av skjemadata og Skattedirektoratets momsregister.

Det publiseres tall for følgende bransjer; omsetning og drift av fast eiendom, utleie av maskiner og utstyr uten personell, utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk, forskning og utviklingsarbeid, annen forretningsmessig tjenesteyting, juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting og revisjon, arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk testing og analyse, annonse- og reklamevirksomhet, formidling og utleie av arbeidskraft, etterforskning og vaktjeneste, rengjøringsvirksomhet og databehandlingsvirksomhet

Utvalget for skjemadataene er på om lag 1 000 bedrifter og dekker rundt

35 prosent av omsetningen innenfor næringene uten momspliktig omsetning. Opplysninger om omsetning for momspliktige næringer hentes som nevnt innledningsvis fra Skattedirektoratet. Innrapporteringen her er to månedlig (termin) og omsetningen må derfor omregnes til kvartalsomsetning. Dette gjøres ved å dele 2. og 5. termin etter antall virkedager i måneden.

Indeksen ble første gang publisert i Ukens statistikk nr. 51/52 1997 for perioden 1. kvartal 1996 til 2. kvartal 1997. På grunn av etterslep i innrapporteringen til Skattedirektoratet kan de siste kvartalene som publiseres bli korrigert.

Andre omsetningsstatistikker

SSB lager også andre omsetningsstatistikker. Disse er omsetningsstatistikk for olje- og gassutvinning, industri, bergverksdrift og kraftforsyning og omsetningsstatistikk for bygg- og anleggsvirksomhet og varehandel. Begge disse er terminstatistikker og publiseres dermed annenhver måned.

Mer informasjon:

Solveig Nygårdseter, tlf. 62 88 51 74, e-post: solveig.nygardseter@ssb.no.

tjenesteyting er lettet som følge av:

- 40 prosent færre poster på industri-skjema og dermed utvidet utnyttelse av andre datakilder.
- Bedre forståelse på grunn av regnskapsbaserte definisjoner og tilknytninger.
- Flere opplysninger innhentes flerårig i motsetning til hvert år.
- Industristatistikken er samordnet med regnskapsstatistikken for industri med felles innhenting av Alminnelig næringsoppgave.
- Tidligere er utvalgsgrensene hevet slik at ikke bedrifter med færre enn ti sysselsatte mottar industristatistikkskjema, og produksjonsstatistikken har blitt skilt ut som en egen skreddersydd foretaksstatistikk.

Økt oppgavebyrde

Ny strukturstatistikk for varehandel og samferdsel har økt oppgavebyrden for næringslivet. Denne økningen i oppgavebyrde for tjenesteytende næringer er et resultat av kravene i EUs strukturforordning. Varehandelssta-

tistikken ble som nevnt ovenfor publisert i 1997, mens arbeidet med ny strukturstatistikk for samferdselsnæringene er igangsatt i 1997.

Endret statistikkbehov

Omleggingen av strukturstatistikken skyldes nye statistikkbehov som har sitt utspring i de faktorer og prosesser som anses som viktige og aktuelle i samfunnet, eksempelvis globalisering av økonomien, økt miljøbevissthet og teknologisk og menneskelig utvikling. Dette har igjen resultert i krav om kartlegging av disse fenomenene blant annet via strukturstatistikken, og SSB må nå rapportere opplysninger om miljøinvesteringer, immaterielle investeringer og omfang av underleveranser til EUROSTAT, EUs statistiske kontor.

SSB arbeider videre med økt utnyttelse av registeropplysninger og med samordning mot andre statistikker i SSB og utenfor. For å videreføre den regnskapsbaserte strukturstatistik-

ken, er SSB avhengig av at det gjennom lovgivningen sikres en mest mulig standardisert og fullstendig måte å føre regnskap på som igjen er basert på en standard kontoplan. Dette regelverket må ligge til grunn for flesteparten av foretakene, også de relativt små, og for utfylling av Alminnelig næringsoppgave.

Mer informasjon:

For industrien: Richard Ragnarson, tlf. 22 86 46 88, e-post: richard.ragnarson@ssb.no. For bygge- og anleggsvirksomhet, varehandel og forretningsmessig tjenesteyting: Trygve Martinsen, tlf. 62 88 55 35, e-post: trygve.bernt.martinsen@ssb.no. For samferdsel: Stian Larsen, tlf. 62 88 54 95, e-post: stian.larsen@ssb.no.

Levekår blant ikke-vestlige innvandrere

(Foto: Robert Eik.)

Undersøkelsen Levekår blant innvandrere 1996 bygger på strukturerte intervjuer med innvandrere fra det tidligere Jugoslavia, Tyrkia, Iran, Pakistan, Vietnam, Sri Lanka, Somalia og Chile med minst to års oppholdstid i Norge. De første resultatene ble publisert tidlig i 1997.

Undersøkelsen viser at de nevnte innvandrergruppene gjennomgående har lavere utdanning enn nordmenn, med mulig unntak for iranere og chilenerne. Andelen som er sysselsatt, er også langt lavere. Forskjellen mellom kjønnene med hensyn til andelen sysselsatte er større blant innvandrere enn blant nordmenn.

Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomførte også i 1983 en landsrepresentativ undersøkelse om levekår blant innvandrere. Da ble statsborgere fra Chile, Pakistan, Vietnam, Tyrkia og Storbritannia intervjuet. Denne gangen ønsket SSB å konsentrere studien om ikke-vestlige innvandrere. Etter som ikke-vestlige innvandrere ikke overstiger 3,4 prosent av befolkningen, lar de seg vanskelig utforske med

utgangspunkt i ordinære utvalgsundersøkelser. Det blir nødvendig med en spesialundersøkelse.

Utdanning, språkferdighet, ankomstår og innvandringsgrunn er faktorer som ifølge levekårsundersøkelsen påvirker innvandrernes sjanser på arbeidsmarkedet. Selv om utdanning bedrer jobbsjansene, er andelen sysselsatte likevel betydelig større blant høyt utdannede nordmenn enn blant høyt utdannede ikke-vestlige innvandrere. Til tross for dette anfører bare to av ti høyt utdannede og arbeidsløse innvandrere diskriminering som forklaring på at de ikke er i arbeid.

Lavere husholdsinntekt

Undersøkelsen viser også at innvand-

rerens gjennomsnittlige disponible husholdsinntekt per forbruksenhet bare er 58 prosent av nordmenns. Dette fører til at om lag tre av ti ikke-vestlige innvandrerhushold faller under grensen for lavinntekt i EU. Denne defineres som halve medianen av disponibel husholdsinntekt per forbruksenhet for befolkningen som helhet. I 1994 gikk denne grensen ved om lag 52 000 kroner. Innvandrere som er gift eller samboende med nordmenn, har langt høyere disponibel husholdsinntekt per forbruksenhet enn innvandrere som lever i samliv med en annen innvandrer.

Innvandrernes beskjedne økonomiske ressurser fører blant annet til at de bor billigere og trangere enn nordmenn. De er oftere leietakere eller

Historisk statistikk

En gruppe for historisk statistikk ble opprettet i 1997. Hovedoppgaven er omlegging av den tradisjonelle historiske statistikken som har kommet med sju utgaver siden 1914.

Historisk statistikk skal legges om til å bli temaorientert, og bergverk og industri er valgt som første emne for den nye historiske statistikken. Industri er valgt av flere grunner. For det første foregår det på dette området flere diskusjoner om statistikk og tolkning av statistikk; når og på hvilken måte Norge ble et industriland, og når og på hvilken måte industrien kom seg ut av krisa i 30-åra? Men industri er også valgt fordi industristatistikken har vært forholdsvis lite anvendt i tidligere utgaver av historisk statistikk.

Hva blir nytt?

Den nye historiske statistikken vil gå lenger tilbake i tid og vil ikke bare gi tall for hele landet, men for ulike regioner. Fabrik- og bedriftstellingene som ikke har vært benyttet tidligere vil bli brukt for å gi bilder av industriens utvikling, utbredelse og sammen-

setning på forskjellige tidspunkter. Historisk statistikk for industri vil foreligge i 1999.

Det skal fremdeles lages historisk statistiske oversiktspublikasjoner, og den første er planlagt. Prosjektet har arbeidstittel «100 år på 100 tabeller», og intensjonen er å framstille de enorme endringene som det norske samfunnet har gjennomgått i det 20. århundret med 100 tabeller.

I 2001 vil det være 125 år siden Statistisk sentralbyrå (SSB) ble opprettet. I stedet for å utarbeide en tradisjonell etatshistorie, vil det bli skrevet en bok om statistikkens utvikling i Norge hvor også forløperne til SSB vil bli behandlet. Historikeren dr.philos. Einar Lie skal skrive boka om statistikken og SSB.

Følgende ble publisert av historisk statistikk i 1997:

Hege Roll-Hansen, Å telle de ville, Arr nr. 4 1997, *Reprints 111*.

Espen Søbye, Makrell og pølter, *Samfunnsspeilet 3/97*.

Espen Søbye, Historisk statistikk og statistikkens historie, *Økonomiske analyser 7/97*.

Mer informasjon:

Espen Søbye, tlf. 22 86 45 40, e-post: espen.soby@ssb.no.

borettslagseiere og bor sjeldnere i enebolig. Den grunnleggende standarden i innvandrernes boliger er imidlertid ikke særlig dårligere enn i nordmenns boliger.

Faktagrunnlag for stortingsmelding

Undersøkelsen Levekår blant innvandrere 1996 ble utført på oppdrag for Kommunal- og regionaldepartementets Innvandringsavdeling. Datainnsamlingen foregikk våren og sommeren 1996, og de første resultatene ble offentliggjort i februar 1997. Resultater fra undersøkelsen utgjorde en del av faktagrunnlaget for Stortingsmelding nummer 17 (1996-97) «Om innvandring og det flerkulturelle Norge». I 1997 har undersøkelsen blitt løpende analysert i SSB. Analysene blir oppsummert i en egen rapport som utkommer i 1998.

En stab på 80 spesialengasjerte intervjuere, som behersket de aktuelle inn-

vandrerpråkene i tillegg til norsk, foretok intervjuene. De fleste av intervjuerne hadde selv innvandrerbakgrunn. Spørreskjemaene ble oversatt til serbokroatisk, albansk, tyrkisk, farsi (persisk), urdu, vietnamesisk, tamil, somali, spansk og engelsk. Den sentrale oversettelsesenheten i Utlendingsdirektoratet stod for oversettelsene.

I alt ble det gjennomført 2 561 intervjuer med første- og andregenerasjonsinnvandrere (personer med to utenlandsfødte foreldre) i alderen 16-70 år fra de åtte overnevnte landene. Frafallet var på 33,2 prosent, størst for personer fra Tyrkia og Pakistan og minst for personer fra Sri Lanka og Vietnam.

Resultatene for innvandrerne kan sammenlignes med tilsvarende resultater for nordmenn fra Levekårsundersøkelsen 1995. Mange av de samme spørsmålene ble stilt i de to under-

søkelsene. Innvandrerne er gjennomgående yngre enn nordmenn, de bor oftere i storbyer og har en noe høyere mannsandel. Derfor veier SSB resultatene for nordmenn slik at de stammer fra en befolkning med samme alders-, kjønns- og bostedsfordeling som innvandrerne.

Mer informasjon:

Svein Blom, tlf. 22 86 48 72, e-post: svein.blom@ssb.no.

Doktorgrader i 1997

Tre medarbeidere ved Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå forsvarte sine dr.polit.-grader i 1997.

Miljøeffekter

Brita Bye forsvarte sin avhandling «Intertemporal analyses of tax policies in open economies». Avhandlingen analyserer økonomiske velferdsvirkninger på kort og lang sikt av miljøskatter. I avhandlingen analyseres spesielt avgifter på bruk av fossile brensler som bensin, fyringsoljer, kull og koks. Forbrenning av fossile brensler fører til utslipp av blant annet karbondioksid, som er en av de viktigste bidragsyterne til drivhuseffekten.

I tillegg analyseres virkningene av såkalte grønne skattereformer, økt miljøbeskatning og reduksjon i skatten på arbeid. Analysene viser at det kan være mulig å oppnå både en positiv miljøeffekt av reduserte utslipp og en positiv effekt på den økonomiske velferden, av å innføre en skatt på utslipp av karbondioksid og bruke de økte skatteinntektene til å finansiere en reduksjon i arbeidsgiveravgiften.

DOKTOR 1: Brita Bye (Foto: Aina Landsverk.)

DOKTOR 2: Bente Halvorsen (Foto: Aina Landsverk.)

Nytte – kostnadsanalyser

Bente Halvorsen forsvarte sin avhandling «Methodological issues in applying stated preference data to the valuation of public goods». Avhandlingen tar opp flere problemer knyttet til bruken av anvendt nytte – kostnadsanalyser for evaluering av offentlige prosjekter. Avhandlingen fokuserer på to

hovedtemaer: I den første delen diskuteres flere vitenskaps- og moralfilosofiske aspekter knyttet til utformingen og bruken av anvendte nytte – kostnadsanalyser. I den andre delen diskuteres forskjellige praktiske problemer ved måling av befolkningens betalingsamvittighet.

Handlingsmodeller

Bjørn Helge Vatne forsvarte sin avhandling «A simulation-based estimation method for discrete choice models». I avhandlingen tas det utgangspunkt i et tenkt eksempel der det mellom to byer foregår persontransport med kun tog og bil. En flyrute blir satt inn mellom de to byene. Hvor mange er det da som velger å reise med fly, gitt billettpris og reisetid, og hvordan påvirker dette togets lønnsomhet? Situasjonen er et typisk eksempel på hvor diskret valgmodeller kan brukes. Modellene mates med observerbare og uobserverbare faktorer,

og man beregner hvor sannsynlig det ene eller det andre alternativet er. Observerbare kjennetegn i den beskrevne situasjonen kan være billettpris, reisetid og komfort, og persons inntekt, alder og kjønn. De uobserverbare faktorene, for eksempel individuell smak og behag, sosial status tilknyttet valg av transportmiddel, er vanskelige å måle. For enkle valgsituasjoner finnes det allerede effektive modeller, men når faktorene blir mange og forholdet mellom dem blir komplisert, da blir også modellene kompliserte.

DOKTOR 3: Bjørn Helge Vatne (Foto: Aina Landsverk.)

Ny publikasjon om barn og unge

Barn og unge. Aktuell statistikk samler en utvalgt del av Statistisk sentralbyrås (SSB) data om barn og unge og presenterer regionale tall med korte tekster, tabeller og figurer. Publikasjonen kommer i to deler, den første utgis våren 1998.

Del 1 dekker barn i befolkningen, familieforhold, barns helse, deres kontakt med rettsvesenet og barns fritid. Del 2 vil etter planen bli utgitt ved årsskiftet 1998-1999, med emnene barn i barnehager, barn og unge i skolen, unge i arbeidsstyrken, barn og økonomi og barn i barnevernet. Tabeller fra publikasjonene vil være tilgjengelig fra SSBs webtjeneste på Internett.

Publikasjonen *Barn og unge. Aktuell statistikk* er resultatet av et prosjekt igangsatt ved hjelp av midler fra Barne- og familiedepartementet (BFD). BFD hadde et ønske om å tilby norske kommuner og fylker data om barn og unge i Norge, slik at beslutninger som påvirker barn kunne bli fattet på et best mulig grunnlag. På bakgrunn av dette ble prosjektet Plandata om barn og unge en realitet.

Publikasjonene samler mye informasjon, og tanken bak prosjektet er å gjøre statistikk om barn og unge lettere tilgjengelig og være til hjelp for alle som interesserer seg for og arbeider

med barn. Det kan være planleggere i kommuner og fylker, politikere, personer som har sitt daglige virke blant barn og allmennheten generelt.

Tabellhefter for fylkene

Heftene er i første rekke tabellpublikasjoner. Teksten er ment som en veiledning til lesing av tabellen, med noe informasjon om statistikken i tillegg. *Barn og unge. Aktuell statistikk* blir utgitt som én landspublikasjon og 19 fylkespublikasjoner. Landspublikasjonen gir tall for landet som helhet og for de enkelte fylker der det har vært mulig. Tallene i fylkespublikasjonene er på kommunenivå, eller på fylkes- og landsnivå hvis statistikken ikke kan brytes til mindre geografiske enheter.

Datagrunnlaget

Dataene er hentet fra både registre og utvalgsundersøkelser. Mange av tabellene bygger på tabeller som utgis i SSBs andre publikasjoner, men er tilpasset den aldersgruppen som har vært interessant fra oppdragsgivers

synspunkt. Det er altså allerede offentliggjort materiale som legges fram i omarbeidet form og nytt format.

Det har vært et mål å få med så ferske tall som mulig, samtidig med at sluttstrek måtte settes. De ferskeste tallene gjelder for 1996 eller 1. januar 1997, men for noen tabeller er det bare tilgjengelige tall fra rundt 1990. Hoveddelen av tabellene er fra perioden 1995-1997.

Barn er i denne spesialserien definert som personer under 18 år, det vil si under myndighetsalder. Dette er i tråd med norsk lov og FNs konvensjon om barnets rettigheter. I enkelte tilfeller vil tabellene dekke større eller kortere aldersspenn, avhengig av hva som er hensiktsmessig og/eller finnes om temaene.

Mer informasjon:

Ingvild Hauge, tlf. 62 88 52 24, e-post: ingvild.hauge@ssb.no

(Foto: Robert Eik.)

Større økonomiske skilnader i Norge?

(Foto: Robert Eik.)

I året som gjekk var det mykje debatt - både i media og blant politikarar - om det har blitt større økonomiske skilnader her i landet, eller om det som etter kvart har blitt kalla «forskjells-Norge». Tal frå inntekts- og formuesstatistikken har stått sentralt i denne debatten; både statistikk som viser utviklinga i den generelle inntektsfordelinga, men også inntektsstatistikk nytta til å belyse situasjonen til ulike grupper av befolkninga, som til dømes minstepensjonistar, barnefamiljar, innvandrarar med fleire.

I samband med stortingsvalet i fjor haust vart det i *Ukens statistikk* publisert fleire artiklar der temaet var inntektsfordeling. Ein av konklusjonane her var at forskjellane hadde blitt noko større dei siste åra, og at dette først og fremst kjem av ein sterk auke i kapitalinntektene og då særleg aksjeutbytte. Aksjeutbytte er kanskje den inntektskjelda som er skeivast fordelt blant norske hushald, slik at nesten alt utbytte går til dei som er i toppen av fordelinga. Sett litt på spissen så kan ein derfor seie at kvar gong aksjeutbytte aukar, så aukar også inntektskilnadene.

Fattigdomsbegrepet

Mykje interesse vart knytta til det som skjer i den nedre delen av fordelinga. Om det til dømes har blitt fleire fattige. Her er det likevel vanskeleg å gje noko sikkert svar ut ifrå inntektsstatistikken. For det første så er det i seg sjølv svært vanskeleg å gje ein god definisjon av kven som er fattig. Truleg er det ikkje nok berre å nytte låg inntekt som eit mål på fattigdom. Det vil i tillegg ha store konsekvensar kva val ein gjer med omsyn til inntektsbegrep, analyseining (til dømes personar eller hushald) eller graden av stordriftsfordelar innan hushaldet

(såkalla forbrukseiningar). Desse vala vil igjen ha store konsekvensar, til dømes med omsyn til «kor mange» og «kva slags personar» som blir rekna som fattige.

Dersom vi nyttar halvparten av medianinntekta som ei låginntektsgrense (noko som ofte blir gjort i internasjonale studiar), så viser inntektsstatistikken at prosentdelen personar med så låg inntekt har variert relativt lite dei siste åra. Derimot så har delen personar med ei hushaldsinntekt mindre enn 70 prosent av medianinntekta auka frå 20 til 22 prosent frå 1986 til

Den siste tradisjonelle bolig-telling i år 2000?

Etter alt å dømme blir tellingen i år 2000 den siste tradisjonelle bolig tellingen. Mens personen i folke- og bolig tellingen i år 2000 i sin helhet skal bygges på opplysninger fra register, vil det være nødvendig med innhenting av bolig opplysninger på skjema for å kunne lage heldekkende bolig statistikk.

For å kunne oppfylle nasjonale og internasjonale forpliktelser gjennomfører Statistisk sentralbyrå (SSB) en tradisjonell, kostnadskreven bolig telling i år 2000. Norge mangler et heldekkende boligregister. Derfor må bolig tellingen til for å skaffe til veie et datagrunnlag for utarbeiding av bolig statistikk. SSB har i 1997 arbeidet med planlegging av bolig tellingen, blant annet ved å studere forhold i de andre nordiske land. Danmark, Finland og Sverige har allerede etablert, eller vedtatt å etablere, hvert sitt heldekkende boligregister. Registerne brukes til statistikkformål og til mange andre, administrative formål.

Sammen med Statens kartverk og Skattedirektoratet har SSB revidert og oppdatert forslaget om etablering av et boligregister (Notater 98/5).

Forslaget går ut på at opplysninger om den enkelte bolig samles inn i bolig tellingen og legges inn i registeret over grunneiendommer, adresser og bygninger (GAB), slik at dette kan fungere som et heldekkende boligregister i framtiden.

Bedre husholdningsstatistikk

Videre er det foreslått at hver enkel bolig gis et entydig nummer som innføres som en obligatorisk del av adressebegrepet både i GAB og i Det sentrale folkeregister (DSF). Det vil gi mulighet til å fange opp endrede samlivsmønster som har kommet til de siste 10-20 årene. Samboere uten tradisjonell familietilknytning vil først kunne grupperes som samboere i statistisk sammenheng ved hjelp av en felles boligadresse. Det vil bedre statistikkene som bruker husholdning som

enhet, for eksempel familiestatistikken og inntektsstatistikken. Samkjøring av de eksisterende registrene GAB og DSF, ved å innføre bolignummeret i begge registrene, vil bidra til at det årlig kan produseres oppdatert bolig- og husholdningsstatistikk. Etablering av et boligregister vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Gevinsten knytter seg både til framtidige folke- og bolig tellinger, SSBs løpende undersøkelser hvor bolig og felles husholdning inngår og ikke minst til den nytten samfunnet for øvrig vil ha av et boligregister.

Mer informasjon:

Paul Inge Severeide, tlf. 62 88 52 90, e-post: paul.inge.severeide@ssb.no, eller Coen Hendriks, tlf. 62 88 52 49, e-post: coen.hendriks@ssb.no.

1995. Men dersom ein ser på dei same individa over fleire år, så har det også vist seg at om lag 60 prosent av dei med låg inntekt berre har så låg inntekt for ein kortare periode.

Minstepensjonistar

Ei anna sak som det var stor interesse for i fjor var inntektssituasjonen til minstepensjonistane. Som kjent gjekk fleire av opposisjonspartia i samband med valkampen inn for å auke minstepensjonen med 1 000 kroner i månaden. Dette førte til ein til dels frisk debatt i pressa, der det mellom anna var stor usemje om kor mange «ekte» minstepensjonistar det var og korleis den faktiske inntektssituasjonen var for desse. Det var særleg storleiken på

tilleggsinntektene som blei diskutert. I eit forsøk på skaffe meir data om akkurat dette, publiserte Statistisk sentralbyrå (SSB) ein lengre artikkel og fleire tabellar om minstepensjonistane sine inntekter i *Ukens statistikk*.

Det som tala frå SSB viste var at det var svært store skilnader minstepensjonistane imellom. Det viktigaste skilje gjekk mellom dei vel 160 000 minstepensjonistane som var einslege (ikkje-gifte) og dei 148 000 minstepensjonistane som var gifte. Medan dei fleste i den første gruppa hadde små tilleggsinntekter utover trygda, hadde dei fleste gifte minstepensjonistane ei familieinntekt som ikkje var særleg lågare enn andre pensjonistar

hadde. Dette kjem av at dei fleste gifte minstepensjonistane er gift med ein som ikkje er minstepensjonist.

Sannsynlegvis så vil det bli stor interesse for tal for inntektsfordelinga også i 1998. Den nye regjeringa har varsla at det vil bli laga ei stortingsmelding om skilnader i levekår. I dette arbeidet vil truleg inntekts- og formuesundersøkingane bli sentrale.

Meir informasjon:

Jon Epland, tlf. 62 88 52 37, e-post: jon.epland@ssb.no.

Leseferdigheter blant voksne

I forbindelse med en internasjonal undersøkelse om leseferdigheter blant voksne, har Statistisk sentralbyrå (SSB) ansvar for datainnsamlingen i Norge. Undersøkelsen skiller seg på mange måter fra SSBs ordinære surveyundersøkelser. Intervju av 5 500 personer startet i fjor høst.

SSB har i tillegg hatt delansvar for norsk tilrettelegging av det internasjonale undersøkelsesopplegget. Dette innebærer oversetting av bakgrunnsintervju og leseoppgaver. Utover det rene oversettelsesarbeidet har det også vært viktig å tilpasse materialet i så høy grad som mulig til det norske samfunnet.

Internasjonalt forskningsprogram

Leseferdighetsundersøkelsen er en del av et internasjonalt forskningsprogram, SIALS, Second International Adult Literacy Survey. Second indikerer at dette er den andre internasjonale leseferdighetsundersøkelsen som gjennomføres. Den første ble gjennomført i perioden 1993-1996 i 12 land (Australia, Belgia, Canada, Irland, Nederland, New Zealand, Polen, Storbritannia, Sveits, Sverige, Tyskland og USA). SIALS skal gjennomføres i 1998 i blant annet Norge, Danmark og Finland. I løpet av 1999 vil man dermed kunne presentere sammenlignbare data om voksnes leseferdigheter fra rundt 22 land.

I Norge er et utvalg på 5 500 personer mellom 16 og 65 år bosatt i hele landet trukket ut til å delta i undersøkelsen. Intervjuperioden begynte i november 1997 og vil strekke seg ut sommeren 1998.

Kartleggingen av leseferdigheter blant voksne i Norge er et samarbeid med Senter for leseforskning i Stavanger, som skal foreta den nasjonale analysen av datamaterialet. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet er sammen med Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Arbeidsdirektoratet oppdragsgiver for den norske delen av prosjektet.

Hvorfor denne undersøkelsen?

Bakgrunnen for undersøkelsen er at det i de senere år er blitt fokusert på at leseferdighet er en viktig faktor for

(Foto: Robert Eik.)

den videre økonomiske utviklingen i de vestlige industrilandene. I vår del av verden mestrer de aller fleste lesekunsten i tradisjonell forstand. Nå er imidlertid leseferdighetsbegrepet blitt mer komplekst og omfatter mer enn et skille mellom det å kunne lese eller ikke kunne lese. Det forventes at vi skal kunne bearbeide og nyttiggjøre oss mange ulike typer av skriftlig informasjon både i arbeidslivet og i fritiden. Begrepet leseferdigheter defineres som «*de ferdigheter som kreves for å bearbeide informasjon for å kunne bruke skriftlig materiell som forekom-*

mer i yrkeslivet, i hjemmet og i samfunnet for øvrig» (OECD 1995). I vårt kompliserte samfunn er kravene til leseferdighet skjerpet betydelig. Den som ikke mestrer denne ferdigheten godt nok, risikerer å møte problemer både i arbeids- og dagligliv.

Pilotundersøkelse

Kvalitetskravene til en internasjonal undersøkelse av denne typen må være strenge. Dette gjelder blant annet måten undersøkelsen gjennomføres på, og det gjelder ikke minst kvaliteten på oversettelsen av det tekstmaterialet

Dødsårsaksstatistikk - overgang til ICD-10

Dødsårsaksstatistikken har fra 1996-årgangen blitt kodet etter 10. revisjon av den internasjonale sykdomsklassifiseringen (ICD). Statistisk sentralbyrå (SSB) startet i fjor opplæring i bruk av ICD-10.

SSB har hatt ansvaret for utarbeidelse av offisiell dødsårsaksstatistikk siden 1925. Som medlem av Verdens helseorganisasjon forpliktet Norge seg fra 1951 til å kode og utarbeide dødsårsaksstatistikken i overensstemmelse med den internasjonale sykdomsklassifisering (ICD) og gjeldende retningslinjer for bestemmelse av underliggende dødsårsak.

Norge har benyttet 5.- 9. revisjon av ICD i årene 1941-1995. Overgang til ICD-10 skjer fra 1996-årgangen. Samtidig med overgangen til ICD-10 har det skjedd et generasjonsskifte av kodedestaben. Opplæring og overgang til 10. revisjon av ICD utgjør en sentral

del av et pågående prosjekt om kompetansemessig og teknologisk utvikling av dødsårsaksstatistikken. Andre viktige sider av prosjektet er teknologiske løsninger for å effektivisere skjemahåndtering og rutiner for brukerservice og databeredskap. Dette prosjektet er delfinansiert av Norges forskningsråd og Sosial- og helsedepartementet.

Flere henvendelser fra forskere

I de siste årene har det vært en økning i henvendelser til Dødsårsaksregisteret om bruk av data, særlig fra medisinske forskningsmiljøer. Den store forskningsbruken medfører store krav til brukerservice, kvalitetssikring, dokumentasjon og ikke minst personvern hensyn. I 1997 har SSB gått aktivt ut med informasjon til forskningsmiljøer om gjeldende retningslinjer for tilgang til data til forskningsformål.

SSB vil videreføre samarbeidet med Kreftregisteret, Medisinsk fødselsre-

gister og Det sentrale folkeregister for gjensidig kvalitetssikring av personopplysninger. Dette samarbeidet, sammen med tilbakespørring til lege/sykehus, tilgang til resultat av obduksjon og bruk av medisinsk konsulent, gjør at det er et langt bedre grunnlag for å lage et kvalitetsmessig godt produkt, enn om man utelukkende skulle bruke den informasjon som gis på legeerklæring om dødsfall.

Statistikken publiseres årlig i Ukens statistikk og Norges offisielle statistikk (NOS) Dødsårsaker samt gjøres tilgjengelig på SSBs websider på Internett. Den publiseres også i publikasjonen helsestatistikk i de nordiske land som utgis av NOMESKO (Nordisk medisinalstatistisk komité).

Mer informasjon:

Finn Gjertsen, tlf. 22 86 45 44, e-post: finn.gjertsen@ssb.no, eller Eystein Glattre, Kreftregisteret, tlf. 22 45 13 34.

som deltakerne skal arbeide med. For å sikre dette best mulig, er alle deltakerlandene pålagt å gjennomføre og få godkjent en pilotundersøkelse før de får starte sin hovedundersøkelse. Her blir alle leddene testet ut kvantitativt for samtlige deltakerland med tanke på sammenlignbarhet. Den norske pilotundersøkelsen ble gjennomført av SSB høsten 1996. Om lag 300 personer var med. Pilotundersøkelsen hadde ikke til hensikt å analysere leseferdighetsnivået blant de spurte. I denne omgangen var det sentralt å finne ut om lese materialet og -instrumentene fungerte i norsk sammenheng.

Et annet kvalitetskrav til undersøkelsen, er opplæring av intervjuere. Intervjuernes oppgaver i denne undersøkelsen er spesielle ved at de i tillegg til å intervju personer skal dele ut noen leseoppgaver som intervju-

objektet skal løse mens intervjueren er til stede. SSB gjennomførte både forut for pilotundersøkelsen og forut for hovedundersøkelsen en omfattende opplæring av intervjuerne for at de best mulig skulle være forberedt på disse nye oppgavene før de gikk ut i feltet.

Det knytter seg store forventninger til de norske resultatene. Den første offisielle publiseringen av disse vil skje samtidig med en ny publisering av de internasjonale resultatene. Materialet vil gi en enestående mulighet til å analysere hvilken betydning leseferdighetene har i Norge, og hvordan det norske samfunnet står i forhold til andre land.

Mer informasjon:

Agnes Aall Ritland, tlf. 22 86 46 91, e-post: agnes.aall.ritland@ssb.no.

Ny publikasjon om befolkningen

Det første heftet i serien Aktuelle befolkningstall kom ut i januar 1997 og inneholdt den siste statistikken over inngåtte og oppløste ekteskap og inngåtte registrerte partnerskap. I løpet av året ble det utgitt ti hefter for ulike emner innen befolkningsstatistikken med artikler, figurer og tabeller.

Formålet med den nye serien er raske og enklere publisering av statistikken, og Aktuelle befolkningstall vil til en viss grad erstatte det som tidligere er utgitt i serien Norges offisielle statistikk (NOS). Heftene blir utgitt så snart statistikken er ferdig utarbeidet og publisert gjennom Ukens statistikk, men med flere og mer detaljerte tabeller.

Sentral sjukefråversstatistikk under etablering

I 1997 laga Statistisk sentralbyrå (SSB) og Rikstrygdeverket ein modell for ein sentral sjukefråversstatistikk på oppgåve frå Sosial- og helsedepartementet. Statistikken er bygd på ein registerdel og ein utvaldsdel.

Sjukefråversstatistikk har til no blitt produsert av blant andre Rikstrygdeverket, Næringslivets Hovedorganisasjon, Kommunenes Sentralforbund og Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Desse statistikkane er ikkje totaldekkjande, samstundes som det er skilnader i definisjonar og innhald. Det er derfor stort behov for ein einsarta sjukefråversstatistikk som kan gje ei fullstendig, jamleg framstilling og analyse av sjukefråveret i Noreg. Dette blant anna som ledd i ein strategi for å betre arbeidsmiljøet og redusere fråveret.

Planane til SSB og Rikstrygdeverket gjev grunnlaget for ein sentral sjukefråversstatistikk. Registerdelen fører til etablering av eit nytt register, nemleg Sjukefråversregisteret i regi av Rikstrygdeverket. Dette vil vere basert på trygdekontora sine registreringar av alt legemeld fråver på grunn av eigen sjukdom.

10 000 bedrifter

Når det gjeld eigenmeld sjukefråver, har SSB sett i gang ei utvalsundersøking som skal omfatte sjukefråver frå ein til tre dagar. 10 000 bedrifter innanfor både privat og offentleg sektor er med i utvalet. Kwart kvartal skal det bli rapportert inn mellom anna tal på personar med sjukefråver, sjukefråversdagar og dagsverk som går tapt på grunn av sjukefråver.

Einsarta statistikk

I den sentrale sjukefråversstatistikken blir registerdelen og utvaldsdelen kobla saman til ein einsarta statistikk. Vidare vil det bli lagt vekt på å lage måltal som viser sjukefråveret i høve til arbeidstakarar i alt, og til det totale volumet av mogleg arbeidsinnsats i kvartalet. Data om arbeidstakarar blir utrekna frå ulike registerdata, kor

(Foto: Robert Elk.)

trygdeetaten sitt arbeidstakarregister er det viktigaste. Koblinga til etablerte registre vil og gjere det mogleg å presentere tal fordelte på næringsgrupper, sektorar, bedriftsstorleikar og regionar.

Ved hjelp av ein sentral sjukefråversstatistikk kan arbeidsgjevar og løyvingsmaktene gjere pålitelege vurderingar av utgiftene. Dessutan gjev den partane i arbeidslivet høve til å sjå på effekten av ulike tiltak for å redusere sjukefråveret, og risikogrupper kan bli identifiserte med tanke på førebyggjande tiltak. I tillegg gjer ein sentral sjukefråversstatistikk det mogleg å samanlikne over tid, noko som kan gje informasjon til forskning på området.

Frivillig utvalsundersøking

Utvalsundersøkinga om sjukefråver frå ein til tre dagar starta opp i 3. kvartal 1997. Undersøkinga har til no vore frivillig, og det kom inn svarskjema frå 64 prosent av utvalsbedriftene. I underkant av 500 bedrifter gav opp-

lysningar om grunnen til fråfallet. Om lag 200 av desse bedriftene hadde fått redusert talet på tilsette, slik at dei kom under minimumgrensa for deltaking i undersøkinga. 150 av bedriftene sa at dei ikkje kom til å delta, og viste til den lovpålagde oppgavebyrda for næringslivet. 100 bedrifter sa at dei ikkje kunne delta, fordi tala det blei spurd etter ikkje fanst i bedrifta sitt registreringssystem.

Kvaliteten på tala for 3. kvartal blir no vurdert, og det blir arbeidd med estimeringa av totaltal. Bedriftene som er med i undersøkinga vil få tilbakemelding om eige fråver sett i høve til fråveret for alle bedriftene i bransjen. Publisering er planlagt fram mot sommaren 1998 då den registerbaserte delen vil vere ferdig.

Meir informasjon:

Bjørn Olsen, tlf. 22 86 4791, e-post: bjorn.olsen@ssb.no, eller Heige Nome Næsheim, tlf. 22 86 4783, e-post: helge.nome.nasheim@ssb.no.

Avdeling

Økonomisk statistikk (200)

Olav Ljønes

Seksjon

Nasjonalregnskap (210)

Liv H. Simpson

Miljøstatistikk (220)

Svein Homstvedt

Utenrikshandel, energi og industristatistikk (230)

Bjørn Bleskestad

Økonomiske indikatorer (240)

Tom L. Andersen

Offentlige finanser og kredittmarkedsstatistikk (250)

Anna Rømo

Arbeidsmarkedsstatistikk (260)

Helge N. Næsheim

Kontor

Administrasjon (202)

Stig Braathen

IT (203)

Bjørn Pedersen

Personstatistikk (300)

Johan-Kristian Tønder

Demografi og levekårsforskning (310)

Lars Østby

Befolknings- og utdanningsstatistikk (320)

Elisabetta Vassenden

Helsestatistikk (330)

Ann Lisbeth Brathaug

Intervjuundersøkelser (340)

Jørn Leipart

Levekårsstatistikk (350)

Berit Otnes

Folke- og bolig telling (370)

Paul Inge Severeide

Administrasjon (302)

Gro Halvorsen

IT (303)

Kristian Lønø

Næringsstatistikk (400)

Nils Håvard Lund

Bedriftsregister (410)

Jan O. Furseth

Inntekts- og lønnsstatistikk (420)

Per Ove Smogeli

Primærnæringsstatistikk (430)

Sigurd Lianes

Samferdsels- og reiselivsstatistikk (440)

Jan-Erik Lystad

Dataregistrering (450)

Knut Kvisla

Bygg- og tjenestetatistikk (460)

Peder Næs

Administrasjon (402)

Eva F. Otterdahl Møller

IT (403)

Matz Ivan Faldmo

Statistisk sentralbyrås styre

Åge Danielsen

Administrerende direktør (100)

Svein Longva

Forskning (500)

Øystein Olsen

Offentlig økonomi og personmodeller (510)

Nils Martin Stølen

Ressurs- og miljøøkonomi (520)

Torstein Arne Bye

Makroøkonomi (530)

Ådne Cappelen

Mikroøkonomi (540)

Jørgen Aasness

Administrasjon (502)

Otto Gerhard Vaagen

Administrasjon (600)

Kari Metliås (fra 1.5.98)

Budsjett og regnskap (630)

Thor S. Thorkildsen

Fellestjenester, Oslo (602)

Geten Engelstad

Fellestjenester, Kvgr. (603)

Karin Wang

Samordning og utvikling (700)

Hans Viggo Sæbø

IT-utvikling (710)

Terje S. Pellerud

Statistiske metoder og standarder (720)

Leiv Solheim

Informasjon og publisering (730)

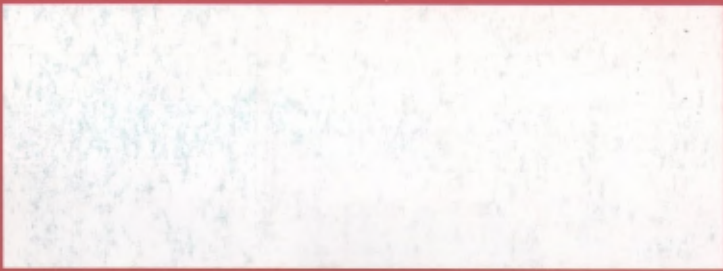
Anne Skranefjell

Enheter uten avdelings-tilknytning**IT-drift (830)**

Rune Gløersen

Internasjonal statistisk rådgivning (840)

Bjørn K. Wold

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway